

Arvi Järventaus

Uusi piiritti

4-näpöksinen näpöelmä

Kustannusosakeyhtiö Kirja

UUSI PIIRTTI

TAMPEREEN KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN
KIRJAPAINO TAMPEREELLA 1918

UUSI PIRTTI

4-NÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

KIRJOITTANUT

ARVI JÄRVENTAUS

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ KIRJA

(Näyttelemislupa pyydettävä tekijältä.)

HENKILÖT:

TARVANTOVUOMAN KALLA, köyhä tunturitalon isäntä.

ELLI, hänen vaimonsa.

KAARINA, heidän tyttärensä.

NIMISMIES

PAPPI

POLIISI

OPETTAJA

YLIOPPILAS.

KIRJAILIJA.

TIEVAN TOPI.

KIRKKOVÄÄRTI.

KATEKEETTA (kiertokoulunopettaja).

1:NEN RAJAMIES.

2:NEN RAJAMIES.

1:NEN LAPPALAINEN.

2:NEN LAPPALAINEN.

PAPIN ROUVA.

PALVELUSTYTTÖ.

Tapahtumapaikka: Länsi-Lappi, lähellä Norjan rajaa.

Aika: nykyinen.

I.

Ensimmäinen näytös.

Tarvantovuoman Kallan pirtti, matala ja musta sekä jokseenkin ahdas; seinät useasta kohti lahooneet ja pullistuneet sisään; katto niin matalalla, että juuri sopii suorana seisomaan. Peräseinällä kapea yksipuolinen ikkuna, kaksiruutuinen; alempi ruutu paikattu päreellä. Ikkunan alla penkki ja yläpuolella hylly, jolla on rykelmä erikoisia pulloja, toinen toistaan likaisempia; ikkunan vieressä naulassa almanakka. Oikealla perempänä matala ovi ja etualalla ruijalainen hellakamiini savutorviseen; kamiinin ja oven välissä penkki ja vesisaavi; viimemainitun vieressä soikea arkkunen, „kiisa”. Seinällä vahvoja puutappeja nauloina, joissa riippuu pari vanhaa peskiä, lapinlakki, kintaspari y. m. Vasemmalla etualalla pöytä, seinustalla penkki ja perempänä seinäsänky, pää katsomoa vasten; sängyn yläpuolella hylly, jossa on pari kolme mustunutta kirjaa, paksu raamattu sekä likaisia paperinpalasia. Vasemmalla vielä herättäjäkello sekä navettakiilu, jossa on tuli. Peräseinällä ovensuussa toinen sänky, jonka yläpuo-

lella seinällä joitakuita poronvaljaita. Tuoleina puupölkkyjä. Talvi-ilta, joulun edellä.

Elli lapinpuvussa, tuhruinen takki päällä vastaa taikinaa, joka on pienessä kaukalossa pöydällä. Kalla vanha, laiha mies, ohut, harmaantunut täysiparta, päällä sininen, kulunut lapintakki, jalassa paikkaiset sarkahousut ja vanhat poronnahkakengät (nutukkaat), jotka ovat pauloilla kierretyt nilkoista kiinni; makoilee sängyssä.

KALLA

Elli, annapa se tupakkakukkaro siitä kiisalta.

(Elli heittää taikinan vastaamisen ja vie kukkaron.)

KALLA

(pane piippuun ja puhaltaa muutaman savun). Köyhyys on meillä, äiti. Ei ole venäjänlehtiäkään ollut moneen kuukauteen. Putkenjuuria on polteltu. Mutta odotahan, kun tulee se esivallan eläke, niin silloin me poltamme parasta Ruijan tupakkaa.

ELLI

Voi, voi, kun sinä houraat. Eihän se ollut kuin leikkiä vain polesalla ¹⁾ ja papilla. Sinua hassuttaakseen sanoivat vain.

KALLA

(nousee istumaan). Elä houraa, Elli. Kyllä minä tiedän. Totta se puhe oli.

¹⁾ Poliisi.

ELLI

Sinä olet tullut lapseksi, kun uskot sellaista. Etkö jo tunne polesa-Simppaa sen vertaa?

KALLA

Tunnen kyllä ja tunsin isänsäkin. Isän poika hän on. Sen tiedän. — Enkä minä polesasta niinkään, mutta kun pappi lupasi kirjoittaa keisarille, niin uskon, että kirjoittaa. — Ja elinkeinoraha tulee, saat olla varma.

ELLI

Pappikin puhui leikkiä.

KALLA

(on heittäytynyt jälleen sänkyyn pitkäkseen). Pappiko? Elä jo! Papin minä tunnen paremmin kuin sinä. Kristitty mies, ei hän valehtele. Vai vielä jo... huihai!

ELLI

Saattaa se pappikin leikillään sanoa mitä sattuu.

KALLA

(hypähtää sängystä ja kävelee edestakaisin). Sinulla on suuri epäusko, Elli. Sinä et usko, että keisari antaa. Mutta saat nähdä, että se antaa. Ihan vissiin! — Minullekö ei antaisi? *(Pysähtyy keskelle lattiaa ja levittelee käsiään.)* Minä olen puoliväliin viidettäkymmentä vuotta asunut tunturissa ja tehnyt työtä kuin karhu. Kiveliöstä raivannut pellot ja nii-

tyt — viiden lehmän heinän — rakentanut talon tyhjin käsin. (*Menee Ellin luo.*) Muistatko, siinä oli työtä kun porolla vedätimme rakennuspuita Kalkuvaaran alta? (*Kävelee edestakaisin kädet selän takana.*) Tässä ovat käyneet kruununherrat joka vuosi, lensmannit, papit ja polesat. On käynyt oman maan herroja ja ulkoriikin miehiä. Ja katto on ollut pään päällä heillä. (*Pysähtyy keskelle lattiaa.*) Mitä olisivat tehneet, jos ei täällä olisi taloa ollut? Kinoksessa olisivat saaneet nukkua . . . kruununherrat. Nyt saavat pirtissä pötköttää lämpimässä . . . heinävuoteilla. Kyllä esivalta tietää, että talo on ollut tarpeellinen täällä . . . tunturissa . . . pakkasen kynsissä. Kyllä on lensmänni puhunut maaherralle, että hyvä täällä on olla . . . Tarvantovuomassa. (*Menee istumaan jälleen sängyn laidalle.*) Kyllä ne kirjoittavat esivallalle, että antavat eläkkeen minulle, joka olen nuoruuteni voimat kiveliöön haaskannut. (*Sytyttää piipun, joka on sillä välin sammunut.*) Millä me elämme, jos ei esivalta astu apuun, nyt kun vanhuus on tullut? En jaksa enää paljon työtä tehdä. Ei ole minusta Ruijan rantaan raitojen kanssa. Eikä ole poikaakaan, joka lähtisi. (*Huoaten.*) Oli poika, mutta Herra korjasi pois . . . pahasta maailmasta.

ELLI

Niin, niin, millä eletään. Se on selvä, että nälkäkuolema tässä tulee, nyt kun me olemme vanhat. Mutta en minä usko siihen sinun eläkkeeseesikään. Narrinaan pitävät sinua . . . maailman herrat.

KALLA

Älä puhu . . . pappi on totinen mies.

ELLI

Tiesi hänestä. Suruttomalta minusta tuntui.

KALLA

Sinä olet aina itsepäinen. Vai suruton! Kyllä se raamatut osaa. Kuultiinhan se.

ELLI

Osaa mitä osaa. (*Pyhkiä kämmeniään takkinsa helmaan.*) Ei kuulu Kaarinaakaan riekoista. (*Menee ikkunan ääreen.*) Sinne jäi saura¹⁾ vielä vainiolle. Et saanut sitä navettalatoon.

KALLA

En minä jaksanut. Pannaan huomenna. Kun eläkerahat tulevat, otetaan renki ja ostetaan hevonen. (*Nousee istumaan sängyn laidalle.*) Sitten rakennetaan uusi pirtti ja eletään niinkuin herrat! (*Nousee kävelemään.*) Kolme hirsikertaa korkeampi, kuule, Elli, kolme hirsikertaa . . . Pirtti kuin pap-pila! Oi, voi!

ELLI

Sinä olet tullut lapseksi uudelleen, äijä-riepu.

¹⁾ Heinäpieles.

KALLA

Pirtti kuin pappila, oi, voi!

(*Kaarina tulee; lappalaispuvussa, päässä lapinmyssy ja hartioilla kirjava liina, vyöllä likainen kirjovyö sekä peskipuukko ja neulakotelo.*)

KAARINA

(*heittää kaksi riekkoa penkille*). Siinä on saalis. Kaksi vaivaista riekkoa. Ei niihin lankoihin riekko käy; ovat liian paksut.

KALLA

(*käy Kaarinan eteen*). Älä huoli, ostetaan uudet. Poro-Mikkalalla on hienoa messinkilankaa. Ostetaan sitä ja jo käy riekko ansaan taas. Odotahan, kun saadaan eläkeraha.

KAARINA

(*naurahtaa*). Vai on isä taas eläkerahassaan. Ei sieltä taida mitään tulla.

KALLA

(*nyökyttää päätään*). Tulee, tulee, kyllä lensmanni tuo. Saat nähdä.

ELLI

Tuo se... kunnankuitin kouraasi.

KALLA

Tuo se... kunnankuitin... ja rahat myös. Kyllä esivalta antaa minulle... kiveleön raatajalle.

ELLI

(*puhaltelee hellakamiiniin*). Ei ole kuivaa puuta taas ollenkaan. Ei saanut kahvipannua lämpenemään.

KALLA

(*ottaa lakkinsa ja kintaansa*). Minä lähden noutamaan, niin saa Kaarina lämmitellä. (*Menee.*)

KAARINA

(*on heittänyt peskin yltään; istuu pöydän päähän*). Eläkerahastaan se isä taas uneksii.

ELLI

(*nousee kamiinin edestä ja panee leipiä paistinuuniin*). Siitähän se. Minä en saata antaa anteeksi polesa-Simpalle, että hän äijää hourautti tuolla tavoin. — Mitä eläkerahoja niitä . . .

KAARINA

Mutta itse se isä sen alkuun pani. Sitä jo kuvitteli kesällä, kun oltiin Keläsvuopiossa heinänteossa. Sanoi hakevansa valtiolta eläkkeen, kun on vanhaksi tullut. Aikoi rakentaa uudet ladot . . . sellaiset kuin on Suvannon papilla.

ELLI

Mitäpä siitä, vaikka olisi äijä kuvitellutkin, mutta kun Muotkan herrat rupesivat lisää houruuttamaan, polesa etunenässä . . . ja sitten vielä pappi päälle

KAARINA

Kyllähän Simppa tunnetaan.

ELLI

Simpasta viis, mutta kun pappikin vielä.

KAARINA

Hän piti sitä leikkinä, mutta isälle se on täyttä totta.

ELLI

Sellainen suruton raukka. — Joka lapinakalla joi-kuja laulattaa.

(Kalla tulee puusylystä kantaen.)

KALLA

(heittää puut kamiinin eteen). Sieltä tulee ajomiehiä. Joelta kuului huutoa.

KAARINA

(hypähtäen ylös). Rajamiehet!

ELLI

Jokohan ne nyt? Eikö se vasta ensi viikolla olisi niiden aika?

KALLA

(lämmittelee käsiään hellan edessä). Ei ne kruunuherrat siitä välitä. Tulevat, milloin sopii.

(Kaarina menee ulos).

ELLI

(tuskaillen). Tulevat nyt, kun ei ole leipääkään kuin juuri omaksi tarpeeksi.

KALLA

Kyllä niillä on eväät itsellään, huihai.
(Kaarina palaa hengästyneenä).

KAARINA

Rajamiehet ne ovat! Siellä molitti Tievan Topi törmän alla. Tunsin äänestä.

ELLI

(harmistuneena). Nyt se leikki taas alkaa.

(Ulkoa kuuluu kolinaa ja äänekästä puhetta. Porontiuku helähtelee väliin. Nimismies, pappi, poliisi, Tievan Topi ja kaksi rajamiestä työntyy sisään. Miehillä on peskit päällä, neljäntuulenlakit ja keltapunareunuksiset luhkat,¹⁾ joiden yli suopunki on heitetty.)

TIEVAN TOPI

Iltaa! Joko on Elli-mammalla kahvi valmis?

ELLI

Vai kurkkuun sinulle jo pitäisi kaataa ovesa.

---

¹⁾ Peskin päällä oleva leveä suojuus.

NIMISMIES

(*tervehtii Kallaa ja Elliä laskien kätensä heidän hartioilleen*). Terve, terve! Terveisiä Muotkasta.

KALLA

(*toimessaan*). Terve, Jumalan terve! (*Tervehtii pappia.*) Terve, terve, Jumalan terve! On pappi-kin lähtenyt taas mukaan. Käykää istumaan, hyvät vieraat. (*Menee ulos.*)

(*Miehet riisuvat peskejänsä, kopistelevat lunta poronahkakengistään ja puhaltelevat käsiinsä. Nimismies ja pappi istuvat vasemmalle.*)

(*Kalla palaa puusylystä kantaen.*)

KALLA

(*polvillaan hellan edessä; pistää puita takkaan, joka välistä lyö savua sisään; papin puoleen kääntyen*). Pappi se ei niin usein käy kuin tämä lensmanni. Joka vuosi kaksi kertaa ja aina kovilla asioilla. (*Päättään kynsien.*) Kruununkuitit... kunnankuitit... maantiemaksut, semmoisia ne on hänellä asiat. Ja meidän tunturi-ihmisten täytyy maksaa vain, ei auta. Ulosottaa muuten... armotta. Sillä on kova virka tällä lensmannilla.

PASTORI

(*joka on sytyttänyt piipun*). Eikö Kalla ole lukenut, että lain virka on kuoleman ja puustavin, mutta evankeliumin virka elämän ja rauhan?

KALLA

(Hyppää pystyyn). Ja ilon ja riemun ja autuuden! Kyllä kuulee, että pappi on tullut taloon. Kuulee äänestä jo! *(Papille.)* Niin vain, veljeni, niin se on, kuin sanot: elämän ja rauhan ja autuuden. *(Hyker-telee käsiään ja kävelee edestakaisin, kunnes pysähtyy nimismiehen eteen, joka on avannut eväslauk-kunsa.)* Jaa, lensmanni, sinä se olet ollut alhaalla taas? Helsingissä?

NIMISMIES

(suu täynnä leipää.) Joo, olenhan minä.

KALLA

No, mitä sinä siellä? Lisäopissa, vai?

NIMISMIES

Ainahan sitä oppiikin.

KALLA

Niinkuin sinä et osaisi jo tätä ulosottoa...köyhiltä ihmisiltä. Hah, hah!

NIMISMIES

Kyllähän sitä sen...mutta on sitä muutakin.

KALLA

No mitä muuta? Eihän siinä lensmannin virassa muuta. Ota ulos...ja lähetä vouldille. Syytä kärä-

jissä ... varasta ... ja lähetä linnaan. Siinä se, hah, hah!

NIMISMIES

Kovinpa se Kalla halpana pitää nimismiehen viran.

KALLA

Halpana? Älä jo...en minä, mutta se kun on sellaista. Ota ulos...lähetä vouldille, hah, hah! — Toista se on tällä papilla. Sillä on sielut ruokittavina. Siitä on leikki poissa. Anna niille ruokaa, etteivät kuolisi ja vastaa kaikkivaltiaalle Jumalalle viimeisellä tuomiolla. Siitä on leikki poissa.

PASTORI

Sellaistahan se on.

KALLA

Kuolemattomat sielut...älä sie puhu.

NIMISMIES

Onko sillä emännällä maitoa?

ELLI

Ei ole lypsetty vielä. Kyllä saat, kun lypsetään.

KALLA

Kaarina menee lypsämään, kyllä Kaarina pian lypsää.

(Nimismies keskeyttää syöntinsä. Kaarina ottaa lypsinkiulun ja menee ulos.)

KALLA

(istuen pöydän päähän). Tässä on jauhot vähissä. Ei ole saatu, kun ei ole Ruijaan päästy. Eukko on huolehtinut kovasti, mistä jauhoja saadaan.

PASTORI

(joka on istahtanut penkille akkunan eteen). Muotkassa on jauhoja vaikka kuinka paljon.

KALLA

(hypähtää ylös). Kuule, äiti, Muotkassa, kirkolla, on jauhoja! Ei ole hätää. Saamme mennä kuin Jaakopin pojat Egyptiin. Huihai! *(Pysähtyy papin eteen).* Minä olen sanonutkin eukolle, että älä huoli, kyllä jauhoja saadaan. Minä luotan sanaan, jossa veisataan:

En pelkää, vaikka piirittäis,
 mua monta tuhatt' miestä.
 ja juonens' kaikki virittäis
 mua Herra niistä tietää päästää.

Niin se on. Niin Taavetti veisasi. Eikö niin, pappi?

PASTORI

Joo, niinhän se on.

TIEVAN TOPI

(*joka on ottanut pastorin laukun*). Puuroko se keitetään papille?

PASTORI

Joo, pannaan puuro vaan.

TIEVAN TOPI

Montako kuppia niitä piti ollakaan?

PASTORI

Panehan kaksi.

KALLA

(*joka on kävellyt edestakaisin, on pysähtynyt I:n rajamiehen luo*). Miten isäsi jaksaa?

I:N RAJAMIES

Hyvin, terveenä on.

KALLA

En ole nähnyt häntä moneen vuoteen. En pääse kirkolle enää; hyvä jos Ruotsin puolelle, Suvantoon jaksan. Vanhuus on tullut.

I:N RAJAMIES

Niinhän se.

TIEVAN TOPI

Älähän huoli, Kalla, kun eläkerahat tulevat. Silloin ei vanhuuskaan paina.

KALLA

Ole sinä vaiti! Saisit jo maksaa ne sivakat, jotka särivät toissa talvena. Ei pääse metsäänkään enää, kun on sivakat tärvelty.

TIEVAN TOPI

Enhän se minä särkenyt, vaan poliisi.

POLIISI

(syöden). Sinä se olit.

KAARINA

Kyllä se oli Topi.

POLIISI

Älä huoli, Kalla, kun keisarin rahat tulevat, niin ostetaan uudet sivakat.

KALLA

(innostuen). Jo vain! Ostetaan uudet, Amerikan malliset. *(Kääntyen papin puoleen.)* Joko on pappi kirjoittanut esivallalle?

PASTORI

(hämällään). Enhän se minä... Eikö se ollut lensmannin asia?

NIMISMIES

Ei, papin se oli tehtävä.

POLIISI

(*iskien silmää nimismiehelle*). Kyllä se pappi kirjoittaa. Se kun se vain leikkiä puhuu.

ELLI

Joko rupesit taas äijää houruuttamaan?

POLIISI

Ei se mitään houruutusta.

ELLI

(*vihastuen*). Vai ei! — Kyllä sinä olet kaunis poliisi! Viitsit vanhaa miestä kiusata. Et tiedä, millainen levottomuus meillä on, kun se tässä uneksii ja hokee niistä eläkerahoistaan, niin ettei puusylystä saa enää säretyksi.

KALLA

Kyllä pappi kirjoittaa... se on tietty ja lensmanni myös. Keisari antaa kyllä... sillä on paljon rahaa.

PASTORI

(*vakavana*). Kyllä se taitaa olla vähän vaikea...

KALLA

Vaikea? Huihai! Mikä vaikea se on, kun kirjoittaa osaat. Huihai.

POLIISI

(nauraen). Papilla on niin paljon keisarille kirjoittamista, ettei tahdo joutaa.

KALLA

Älä sie puhu...kyllähän papilla työtä on. Mutta siinä samassa menee, samassa juuri.

TIEVAN TOPI

Jo vain...pane reunaan, että Tarvantovuoman Kallalle uusi pirtti ja heti. *(Hämmentää pataa.)*
Kovin tämä onkin jo rähjä.

KALLA

(innostuen). Jo vain! Uusi pirtti...kolme hirsikertaa korkeampi, että mahtuu lensmannikin suorana seisomaan. Jo vain. Uusi pirtti...komea kuin pappila.

ELLI

(syrjään). Jo saivat taas äijän vauhtiin.

POLIISI

Ja kamariin kaakeliuuni, sellainen kuin Suvannon nimismiehellä.

KALLA

Älä sie puhu...samanlainen. Ei savua sitten.

TIEVAN TOPI

Ja hyvät sängyt ja höyhenpolstarit.

KALLA

(*innostuen yhä enemmän*). Jo vain! Kelpaa siinä sitten maata papin ja lensmannin.

TIEVAN TOPI

Ja minun.

ELLI

(*halveksuen, puoleksi vihassa*). Sinun...etkö lattialla saata...

TIEVAN TOPI

Herra se olen minäkin...papin kokki! Hah, hah!
— Nyt saisi olla ryynit.

(*Pastori hakee ryynit esille ja antaa Topille.*)

KALLA

Jo vain. Minä olen ajatellut jo ruveta vedättämään hirssiä uutta pirttiä varten. Mitä herrat siitä arvelevat?

POLIISI

Joo. Vedätä sinä vaan. Kyllä rahat tulevat.

KALLA

Älä sie puhu. Niin minä teen. Minä palkkaan Morttasen Pieran työmieheksi ja sitten me rupeamme yhdessä rytkäämään. Kalkuvaaran alla on vielä sen verran rakennuspuuta, että uuden pirtin saamme. — Vai mitä lensmanni arvelee?

NIMISMIES

Mikäpäs siinä.

KALLA

Jo vain! Niin me teemme. Sieltä vedätämme. Ja sittenkös tässä alkaa kirveiden kalkutus. Kiveliö kuuntelee ympärillä ja ihmettelee, että mitäs nyt Tarvannossa tehdään, kun niin kirveet kalkkaavat? (*Kävelee edestakaisin.*) Jo vain. Täällä alkaa elämä taas, kun uusi pirtti seisoo tässä enontörmällä. Kelpaa sitten tulla vaikka keisarin käymään.

TIEVAN TOPI

(*hellan luota*). Ei se taida keisari joutaa... Tarvantovuomaan, hahahah!

KALLA

No jos ei keisari, niin maaherra. Herra se on sekin.

POLIISI

(*suu täynnä ruokaa*). Herrapa...herra.

KALLA

Ja papin pitää kirjoittaa, että keisari lähettäisi rahat Suvannon konttooriin, Ruotsin puolelle. Sieltä koulun Valfriiti ne kyllä tulemaan panee.

POLIISI

Jo vain.

(*Kaarina palaa lypsyltä.*)

KAARINA

(*kaataa maitoa litranmittaan*). Tässä on maitoa lensmannille.

TIEVAN TOPI

Papin pataan myös maitoa.

KAARINA

Kyllä tästä liikenee.

2:n RAJAMIES

Saisinko minäkin vähän?

KAARINA

Jo vain. (*Kaataa maitoa läkkituoppiin ja antaa 2:lle rajamiehelle. Menee sitten hellan luo ja kaataa pataan maitoa.*)

(*Nimismies ja pappi menevät pöydän luo. Kalla seuraa heitä. Elli, joka on häärinyt tuvan perällä, menee ulos.*)

KALLA

(*kädet selän takana*). Eikö sillä lensmannilla ole vielä akkaa?

NIMISMIES

Ei ole tullut vielä otetuksi.

KALLA

(*kynsien päätään; leikkisänä*). Vai ei ole. No kyllä minä tästä Kaarinan annan... Kaarina se joutaa

lensmannille vaimoksi. Kyllä me äidin kanssa kahdenkin...kun tulevat ne eläkerahat... Otamme rennin. Tiermesjärven Jussa se vei jo Maaritan tästä...Kaarinan saa lensmanni.

TIEVAN TOPI

Kaarina, kuule, sinua naitetaan. Päiset Muotkaan nimismiehen rouvaksi.

KAARINA

Ole vaiti!

2:n RAJAMIES

Isäsi kuuluu toimittavan sinua nimismiehelle.

KALLA

Ei se ole herrastapoja oppinut, mutta lehmät se lypsää ja vellin keittää ja siinähan sitä on nokko¹⁾).

KAARINA

(joka on kuunnellut, punastuu korviaan myöten).
No kyllä se on hassu tuo isä.

POLIISI

Mitäs muuta kuin lähdet Muotkaan vaan. —
Taikka täällähän on pappi...vihitään täällä.

¹⁾ Tarpeeksi.

TIEVAN TOPI

Ei se pappi kuitenkaan ennen syöntiä rupea. —
Hei, puuro on valmis! Annapa, Kaarina, lautasta.
(*Kaarina hakee lautasen. Topi vie puuron pöydälle.*)

KALLA

Ka se, siinä on puuro... ja niin valkoinen puuro.
Mitä ryyniä ne ovat?

TIEVAN TOPI

Mannaryyniä.

KALLA

Ja se on kokki tuo Tievan Topi. Keittää puuron
kuin poika, heh!

TIEVAN TOPI

Johan sitä tälle ijälle on pitänyt oppia yhtä ja
toista. (*Ottaa laukkunsa ja rupeaa syömään.*) Minä
se olisin myöskin maitoa vailla.

KAARINA

(*katsoen lypsinkiuluun*). Ei täällä ole enää kuin
kahvikupillinen.

TIEVAN TOPI

No anna sekään.

(*Kaarina kaataa maidon puukuppiin ja ojentaa
Topille; laskee lypsinkiulun penkille ja menee ulos.*)

2:n RAJAMIES

(*pane* laukun syrjään). Nyt poroja metsään vie-
mään.

POLIISI

Joo. Se on tärkeä.

1:n RAJAMIES

Jo vain. Lähdetään.

(*Poliisi ja molemmat rajamiehet lähtevät. Elli
tulee.*)

TIEVAN TOPI

(*Ellille, joka on mennyt hellan luo*). Myykää emäntä
yksi leipä.

ELLI

Eikö sinulla ole itselläsi?

TIEVAN TOPI

On sitä vähän, mutta ostaisin lisää.

ELLI

(*antaa leivän*). Tuossa on.

KALLA

(*astellen Topin luo*). Vai leivän se Topi sai.

TIEVAN TOPI

Ostin, ostin.

KALLA

Niin vain. Eihän meidän ilman sovi... täällä tunturin kolossa.

TIEVAN TOPI

Eipä, ei. Mutta kun tulevat ne keisarin rahat, niin sitten sopii antaa ilmankin.

KALLA

(innostuen ja lyöden Topia olalle). Jo vain! Saat syödä, Topi, niin paljon kuin vatsasi vetää. En peri maksua.

ELLI

Olehan tuossa!

KALLA

En peri maksua. Silloin on meillä leipää, äiti. Ei ole puute, niinkuin nyt.

PASTORI

(heittää syönnin ja panee tupakaksi; tarjoaa Kallalle.) Pannaanpa tupakka.

KALLA

Oikeita paperirossia. En olekaan pitkiin aikoihin polttanut oikeaa tupakkaa. *(Huokaisten.)* Putkenjuuria olen hakenut ja niitä kuivannut, äijä-riepu. — Tuollaisia. *(Näyttää pastorille tupakkakukkaroansa.)*

PASTORI

(*katsellen Kallan tupakeita*). Voi hyvänen. Miten näitä polttaa?

KALLA

Älä huoli. Savu niistä lähtee, niistäkin. (*Hiljempää huokaisten.*) Karvaita tahtovat olla.

(*Nimismies lopettaa syönnin ja menee ulos. Elli menee pöydän luo korjaamaan ruokia pois.*)

TIEVAN TOPI

(*lopettaa syöntinsä ja sitoo kiinni laukkunsa*). Odotahan, Kalla, kun esivallan eläke tulee, niin saat poltella samanlaisia sikaareja kuin Treijarin patruuna Juulkean pohjassa.

KALLA

(*joka on istunut penkille ikkunan eteen papin viereen*). Älä sie puhu. Minä jo tässä Ellille sanoin, että kun esivallan eläke tulee, niin ostetaankin parasta Ruijan tupakkaa. (*Pastorin puoleen kääntyen.*) Kyllä se olisi, veljeni rakas, hyvä, kun tulisi se esivallan raha niin pian kuin suinkin. (*Osoittaa seiniä.*) Katsohan, veljeni, noita seiniä. Ne pullistuvat aivan sisään. Jonakin kauniina päivänä romahtaa koko pirtti yhteen kasaan ja me jäämme kuin hiiret loukkuun.

PASTORI

(*katsellen huonetta.*) Huonohan tämä on kovasti. Saisihan täällä toki olla oikea talo matkamiesten tarpeeksi.

ELLI

(*kädessä puurolautanen, jossa on vähän puuroa*).
 Syökö se pappi tämän puuronsa huomenna?

PASTORI

No joo. Pankaahan sinne hyllylle.

ELLI

(*pitelee kädessään puurolautasta ja katselee sitä kauan*). Niin valkoista puuroa. (*Asettaa lautasen hyllylle ja menee ulos.*)

KALLA

Joo! Älä sie puhu! Matkamiesten tarpeeksi. Niin juuri. Täällä ajaa lensmanni rajoja ja tarvitsee yösijaa. Täällä jutaa ¹⁾ lappi ympäriinsä ja lapsilla on koulupaikka Tarvantovuomassa. Kyllä olisi, pappi, koulumiehellä huono tulla toimeen, jos pitäisi lapinkodassa koulua pitää. Mutta nyt kootaan lapinlapset tähän meille joka vuosi ja tässä saa koulumies niiden kanssa raajia. Varsin minä kamarin luovutan koulumiehelle, kun hän tulee. — On niistä sikiöistä kyllä kärsimistä. Panevat El-liltä välistä viilit sekaisin. Mutta en minä siitä, huihai! Kunhan saavat tässä olla, se on pääasia.

TIEVAN TOPI

(*joka on istunut penkille ja pannut tupakaksi*).
 Näistä sopii papin juuri kirjoittaa keisarille, että

¹⁾ Kulkee.

täällä ovat lensmanni ja muut kruunun herrat sisällä.

KALLA

Älä sie puhu! Kylmä on kivieliö nukkumapaikaksi! Jo vain, kyllä minä tiedän. Monesti olen markkinamatkoilla joutunut yötä taivasalla olemaan. Älä sie puhu. Toista on sentään pirtissä, vaikka pahasessakin. Vai mitä, pappi? Eikö ole niin?

PASTORI

Sepä tietty.

KALLA

(lämmöllä). Ja ajattele sitten, veljeni, kun saamme uuden pirtin, korkeamman ja tilavamman. Kuinka hyvä tässä sitten on olla. Jo kelpaa papin ja lensmannin tänne tulla. Eivät muistu mieleenkään matkan vaivat. Tuonne kauas joelle paistaa Ruijan lampun tuli uuden pirtin ikkunasta. Sitä kohti on hyvä ajaa. Se on kuin Betlehemin tähti, joka tietä näyttää. Ja kun perille pääsette, niin korkeasta ovesta astutte sisään kookkaaseen, puhtaaseen pirttiin ja pakkastuudessa kohmettunutta nenänne hyväilee niin leppoisasti pirtin suloinen lämpö. (*Lyö pappia polvelle.*) Se on toista se, pappi! (*Nousee kävelemään edestakaisin.*)

TIEVAN TOPI

Jo vain. Kylmä täällä tahtookin nyt ahdistaa.

KALLA

(*pysähtyen Topin eteen.*) Sano muuta! Tuommoiset seinät. (*Osoittaa nurkkaan.*) Katsohan, nurkat kuurassa.

(*Nimismies, poliisi ja rajamiehet tulevat.*)

POLIISI

(*heittäen suopungin nurkkaan.*) Mutta jäkälää täällä vielä on.

KALLA

Älä sie puhu... Jäkälää sitä kyllä on. Kun olisi leipää yhtä paljon, niin hätäkös tässä.

(*Elli tulee kantaen heinäsylystä.*)

POLIISI

Kyllä sitä tulee leipääkin, kunhan tulee se esivalan eläke. Saat lyödä raidon ja lähteä Muotkaan jauhoja noutamaan.

KALLA

(*innostuen.*) Niinkuin Jaakopin pojat Egyptiin! (*Kävelee edestakaisin kädet selän takana.*) Niinkuin Jaakopin pojat Egyptiin!

ELLI

(*levitellen heimiä lattialle; halveksivasti.*) Jaakopin pojat!

KALLA

(innostuen). Jo vain! Elli ei meinaa uskoa, mutta niin se käy. Eikö niin, pappi?

PASTORI

(naurahtaa). Saattaapa käydä...

KALLA

(edelleenkin innostuksen vallassa). Niin se käy! Niinkuin Jaakopin pojat Egyptiin! Oi, voi!

(Kaarina tulee heinäsylystä kantaen. Siirtää pöydän sängyn päähän ja levittää heinät pöydän paikalle. Noutaa ulkoa pitkän tyynyn ja risaisen raanun ja laittaa vuoteen valmiiksi.)

KALLA

Se on oikein, Kaarina. Laita vieraille vuodetta. Kyllä teitä jo väsyttää?

NIMISMIES

Kylläpä jo alkaa väsyttääkin...

KALLA

Pitkä tänne on matka.

POLIISI

Onhan tätä . . . kaksikymmentä penikulmaa kirkolta.

KALLA

Mistä asti olette tätä päivää ajaneet?

PASTORI

Hirvasjärvestä.

KALLA

Ka se, on siinä matkaa.

(Nimismies ja pastori riisuvat nutukkaansa, heittävät takit yltään, vetävät lapinlakit korvilleen ja paneutuvat maata.)

KALLA

(pastorille). Niin vain, veljeni. Pää se pitää suojata.

PASTORI

Joo, päästä se matokin kuolee.

KALLA

Älä sie puhu...

(Rajamiehet laittautuvat maata perälle, jonne Kaarina on kantanut heiniä ulkoa.)

KALLA

(mennen hellan luo). Et sinä, äiti, antanut kahvia-kaan vieraille?

ELLI

En. Siihen jäi pannu, kun rupesivat keittojaan keittämään.

TIEVAN TOPI

(*lattialta*). Elli on tullut visuksi.

ELLI

(*matkien*). Vai visuksi. Eikö itselläsi ole kahvia mukana?

TIEVAN TOPI

On, on. Juodaan aamulla sinun kahvisi.

ELLI

Vai joisit.

(*Poliisi ja rajamiehet nauravat hiljaa. Kalla on sillävälin heittäytynyt sänkyynsä pitkäkseen.*)

ELLI

(*puoliääneen*). Ei se pappi pitänyt iltarukousta-kaan.

TIEVAN TOPI

Pappi oli väsynyt.

KALLA

(*sängystä*). Kyllä pappi huomenna pitää... raamatunselityksen.

(*Miehet nukkuvat. Elli heittää sukankutimen ja siirtää kahvipannun kamiinin alle. Kaarina heittäytyy ovisuusänkyyn vaatteet yllä.*)

KALLA

(*sängystä*). Äiti, annapa se tupakkakukkaro sieltä penkiltä.

(*Elli heittää hänelle kukkaron.*)

KALLA

(*pane piippuun ja raapaisee tulta*). Nyt poltetaan putkenjuuria, mutta vielä tässä tupakat muuttuvat, kun tulee se esivallan eläke. Ensi viikolla minä rupean ajamaan hirssiä, äiti.

Toinen näytös.

Korkea jokitörmä-niitty. Joen toisella puolen avara vuoma, jonka laidalla kasvaa vaivaiskoivurisukkoa. Taampana näkyy tuntureita. Oikealla ränsistynyt, puoleksi sortunut lato, josta osa kattoakin poissa. Sen vieressä uusi lato tekeillä, kolme puukerrosta jo valmiina; ympärillä tarvepuita ja lastuja. Vasemmalla pajupensas, jonka juurella on eväslaukku, kahvipannu ja kirjava vaateriepu. Aurinkoinen, kirkas Lapin päivä heinäkuun lopulla.

Kalla ja Kaarina kahden. Kalla veistää latoapuuta kyökkäisten kasvot hiessä ja Kaarina haravoi heiniä vasemmalla. Molemmilla päässä, paitsi tavallisia päähineitä, sääskilakit; vyöllä puukko ja pikiöljypullo.

KALLA

(keskeyttää veistonsa ja pyyhkii hikeä otsaltaan). Lämmin päivä. Jumalan aurinko paistaa meille, Kaarina. Olisi hyvä työtä tehdä, mutta minua väsyttää.

KAARINA

Mikäs kiire meillä? Levähdetään, niin jaksat paremmin, isä.

KALLA

Levähdetään. (*Istuu latopuulle ja voitelee pikiöljyllä poskiaan.*) Muuten olisi hyvä, mutta sääskiä on paljon. Tuntuu, kuin olisivat tänä vuonna vihaisemmat kuin ennen.

KAARINA

(*nojaa haravaansa.*) Minuapa ne eivät paljon ahdistele.

KALLA

Eivätkö? — No se on hyvä, lapsi, etteivät ahdistele. (*Huokaa, katsellen ränsistynyttä latoa.*) Lato kaatuu pian. Se on jo vanha. (*Katselee uutta latoa.*) Uusi lato kohoo. Se on jo hyvällä alulla. (*Osoittaen oikealle, etelää kohti.*) Tuolta kaukaa Kalkuvaaran alta, missä kasvavat viimeiset männyt, kiskotimme Morttasen Pieran kanssa puut. Oli siinä porolla työtä, sillä korkea on tämä törmä. — Sieltä vedätimme äidin kanssa vanhan ladonkin puut.

KAARINA

Siitä on jo kauan.

KALLA

Neljäkymmentä vuotta. (*Huokaa.*) Silloin olimme me nuoria, äiti ja minä. (*Vilkastuen.*) Me emme pelänneet tunturia, vaikka moni varoitteli, ettei juuri kiviöön pitäisi taloa tehdä. Mutta täällä oli rauha... ja me rakastimme rauhaa. Emme viihtyneet kyläisessä kylässä. Täällä oli ka-

laa ja riekkoa yllin kyllin... ja paljon me saimme-kin. Äiti oli taitava ansojen panija. Semmoisen kaartein laitto, että meni siihen lintu, meni kuin itsestään aivan. *(Katselee latoa.)* Tuollainen se nyt on, vanha ja ränsistynyt. *(Vilkastuen.)* Mutta odotahan, Kaarina, kun uusi lato valmistuu. Saat nähdä, kuinka komea siitä tulee. *(Vilkastuu enemmän ja nousee seisomaan, viitaten pohjoista kohti.)* Tuonne kauas Jänissuvannolle se näkyy. Siellä pohottaa jo kulkijoita vastaan. Saavatpa sitä rajamiehetkin katsella sitten ja ihmetellä: „Siinäpä on Tarvantovuoman Kallalla uusi lato, komea kuin kirkko!” Saapi lensmannikin nähdä, mitä vaikuttaa kruunun raha, kun se oikeaan paikkaan kiveliossä pannaan. *(Nauraen. Vakavammin.)* Kunhan nyt tulee se esivallan eläke, että saan Morttasen Pieralle velkani maksaa. *(Hykertelee käsiään.)* Oi, voi! Nyt me työskentelemme taas. Ajattelemme, Kaarina, että on meillä jo uusi lato valmiina. *(Tarttuu kirveeseensä ja veistää reippaasti, Kaarinan haravoidessa heiniä.)*

(Elli tulee.)

ELLI

No ei tule heinänteosta taas mitään, kun sinä sen latosi kanssa houruat. Voi hyvänen aika, mihinkä pulaan sinä meidät vielä saatat. Velkaa teet tuon uskosi päälle vain. Millä maksat sitten?

KALLA

(keskeyttäen työnsä). Älä huolehdi, äiti. Kyllä velka maksetaan, kun eläkerahat tulevat. Morttasen Piera on luvannut odottaa.

ELLI

(*kiivastuen*). Odottaa! Odottaa se aikansa, mutta kun ei kuulu niin hakee ulos. Lensmanni tulee ja myy avisuunissa kaiken ja sitten... mihin sitten joudutaan? — Paljon parempi olisi, että auttaisi Kaarinaa heinänteossa. Olisihan lehmille ruokaa talveksi. (*Tarttuu haravaan ja haravoi kiivaasti.*)

KALLA

Kyllä me heinääkin teemme. Poutapäivähän nyt on.

ELLI

On, on, mutta sadekin voi tulla yht'äkkiä. (*Heittää haravansa.*) En minä jouda. Minulla on siellä taikina nousemassa. (*Menee.*)

KALLA

(*tarttuu viikatteeseen ja näyttää tuokion; heittää sitten ja oikaisee itseään.*) Ohhoh! Selkä on jo huonoksi käynyt. Pitää taulalla polttaa, kun kotiin päästään. Se auttaa. (*Haukotellen.*) Kovinpa raukaisee. Minä panen pitkäksi tuokioksi. Haravoihan sinä, Kaarina, sillä aikaa. (*Heittäytyy pitkäseen pensaan kupeelle ja levittää rievun silmilleen.*) Äiti oli huonolla tuulella. (*Nukkuu.*)

KAARINA

(*haravoi hetken, mutta pysähtyy sitten; hätistellen sääskiä pois silmiltään*). Onpa niitä nyt. (*Sive-*

lee pikiöljyä poskipäihinsä ja katselee nukkuvaa isäänsä.) Vanhaksi on isä tullut. Ei jaksa enää paljoa. Täällä tunturin kolossa on aikansa kulu-
nut, miehuutensa mennyt. Tunturi veti häntä nuorena puoleensa äidin kanssa. Loihti esiin ihanan rauhan... ja tänne tulivat vanhukset. Nyt on isän tunturi lumonnut kokonaan. Ei laske enää kynsistään, kun on kerran saaliikseen saanut. Taikonut on isä-vanhan mielen aivan. Kummia taiknäkyjään hänen silmissään kuvasteluttaa... uusista, kauneista ladoista, uudesta pirtistä ja nave-
tasta. Semmoinenko on tunturi? (*Katselee tunturivyöhykettä.*) Minäkin tunnen toisinaan sen kumman tenhovoiman. Niin omituisella tunteella se väliin rintani täyttää. Kun olen talvella riekonansoja kokemassa Wirdnitunturin alla, on kuin olisin näkevinäni väkeä vuoreen painuvan. Silloin minä käsitän, kuinka tunturi vetää puoleensa eikä päästä sitä, jonka on omakseen ottanut. Ja silloin minä ymmärrän isän kohtalon: hänen henkensä on tunturin lumoissa. (*Nostaa kätensä silmilleen ja tähystää etäisyyteen.*) Mutta kun näin kesäisenä päivänä kuljen aurinkoista jänkää, missä suopursu kukkii ja Neitsyt Maarian sänkyheinä väkevänä tuoksuu, silloinpa ymmärrän, mikä isän tunturiin veti: se oli se leppoisa, raukaiseva rauha, jossa oma ajatuskin äänellisiksi sanoiksi muuttuu. Ja silloin tunnen, että olisin tehnyt samoin isän asemassa: muuttanut tunturien kätköön, pois levottomista väylänvarsikylistä... tänne hiljaisuuteen. — Mutta silti tunnen toisinaan kummallista pekoa, kun ajat-

telen, että minäkin ehkä jään tänne... ainiaaksi näille rannoille, näitä jänkiä tarpomaan. Silloin pelkään, pelkään ja haluaisin kauas pois... ihmisten ilmoille... sinne, missä on mu'ita nuoria. (*Katselee haukkaa, joka lentää korkealla.*) Haluaisin olla haukka, joka ilmoja leijaa. Silloinpa näkisin, mikä kirkkopaiikka kaunein, minkä joen sillalla hauskimmat tanssit. (*Nostaa kätensä ylös ja nauraa.*) Voi minua! Mitä sanoisi äiti, jos kuulisi? Tanssit? Niin tanssit, tanssit! Muistanpa, kuinka keran Suvannossa muutamana kesäisenä sunnuntai-iltana pojat ja tytöt tanssivat maantiensillalla. Siinä oli papin poika, valkolakki päässä, siinä koulun Sigurd, nimismiehen Agneta ja kylän tyttöjä. Koulupokka soitti ja tytöt ja pojat tanssivat. Minä istuin aidalla koulun Ailen kanssa ja katsoin. Olisin voinut katsoa koko yön, mutta äiti tuli pois hakemaan. — Ja sekös oli paha! Silloin kapinoin hengessäni, että olin vain lappalaistyttö. Olisin halunnut olla herraslapsi, nimismiehen Agneeta. — Itkin ja nukahdin vihdoin koulumiehen kyökin lattialle... ja näin koko yön unta papin pojasta ja nimismiehen Agneetasta. Oi-voi! Oli sekin. (*Nauraa.*) Voi hyvänen! Heinät unohtuvat kokonaan. (*Haravoi ja hyräilee:*)

Kun Tshaimatunturi
ruskossa illan ui,
on aika paimenten
vuoronsa vaihettaa...

Kodalle Antras käy,
 palas ¹⁾ on mutkikas,
 Mutt' keinon ²⁾ päässäpä
 jo Inker ikävöi...

(Huokaa ja pysähtyy mietteissään katselemaan vanhaa latoa. Tarttuen jälleen haravaansa laulaa kovemmin:)

On kota komea,
 avara jänkkääpa.
 Mutt' palas mutkikas
 ja renki Antras vain...

KALLA

(herää ja nousee istumaan). Kuka veisaa? Sinäkö se olit, Kaarina?

KAARINA

(vähän hämillään). Minä.

KALLA

(nousee seisomaan ja tarttuu kirveeseensä). Ihmeellistä! Minä näin juuri unta, että me olimme saaneet uuden ladon valmiiksi. Täällä oli paljon ihmisiä, niiden joukossa nimismies ja pappi. Nimismies tuli luokseni, otti minua kädestä ja sanoi: „Kas niin, Kalla, nyt sinulla on uusi lato. Ole nyt iloi-

¹⁾ Polku.

²⁾ Tie.

nen, sillä sinä olet tämän hyvin ansainnut! Mutta pappi sanoi: „Niin, meillä on syytä tästäkin Jumalaa kiittää. Ehkäpä veisaamme virren.” Ja sitten hän aloitti isolla äänellä: „Sä kaunis kukoistava, Saaronin kukkanen.” Siihen minä heräsin.

KAARINA

(pysähtyy ja katsoo isäänsä hellästi). Ehkäpä se oli hyväksi se uni, isä.

KALLA

(innostuen, silmät loistaen). Se oli! Jumala se lähettää unetkin, niinkuin ennen Jaakopille, joka näki taivaan tikapuut. Jumala lähetti minullekin tämän unen, että olisin hyvässä turvassa ja odottelisin kärsivällisenä... esivallan eläkettä. Oi-voi, Kaarina! Meille tulee vielä hauska.

KAARINA

Niin uskon minäkin.

KALLA

(veistää latopuuta). Haravoihan sinä, Kaarina. Minä tässä vähän veistelen, että saamme nostaa tämän puun paikoilleen. Sitten rupean minäkin niittämään taas.

KAARINA

(joka on tähystänyt oikealle, etelää kohti). Tuolta tulee vene... kaksi. Etumaisessa purje pystyssä, vaikka on aivan tyven. Ketähän ne mahtavat olla?

KALLA

(tähystellen). Ei erota vanhan silmä paljoa. Veneitä sieltä tulee. — Jos lienevät kartta-insinöörejä, jotka tulevat tuntureita mittaamaan. Morttasen Piera kertoi Suvannossa kuulleensa, että sellaisia pitäisi tulla tänä kesänä. — Tiesi vain, outoja ne ovat. Mitä lienevät... vieraita.

KAARINA

(uteliana). Tänne soutavat! Ketähän ne ovat?

KALLA

Tiesi vain. Olkootpa ketä hyvänsä...

(Sillä välin on vene laskenut rantaan törmän alle. Kaarina juoksee törmän reunalle katsomaan ja palaa hetken päästä hengästyneenä.)

KAARINA

Siellä on nimismies ja pappi ja poliisi... ja kaksi outoa herraa!

KALLA

(heittää kirveen; ottaa lakin päästään ja pyyhkii hiukeä otsaltaan kyynärvarrella). Nimismies ja pappi?

KAARINA

Niin!

(Nimismies, pappi, poliisi, ylioppilas ja kirjailija tulevat. Miehet ovat pieksusaappaissa ja helleta-keissa, paitsi poliisi, jolla on tavallinen takki käsi-

varrella. *Nimismiehellä housunpolvi revennyt. Hattuissa sääskiverkot, eväslaukut käsissä. Ylioppilaalla silmälasit.*)

POLIISI

Päivää, Kalla! Terveisiä Muotkasta!

KALLA

Päivää! Jumal'antakoon! (*Leikkisänä, kynsien päätään.*) Jo on tainnut vihollinen tulla Muotkaan, kun on virkakunta lähtenyt tunturiin pakoon?

PASTORI

(*tervehtii Kallaa ja Kaarinaa*). Onhan se selvä, että virastot täytyy pelastaa vihollisen kynsistä. Niitä ei saa alttiiksi jättää.

KALLA

(*edelleenkin leikkisänä*). Älä sie puhu, veljeni, sepä tietty. Hahhah!

(*Vieraat tervehtivät.*)

NIMISMIES

Me jo tuolta kaukaa näimme...suvannon päästä...että täällä on Kalla heinänteossa. Poliisi se ensimmäisenä tunki Kallan.

POLIISI

(*osoittaen Kallan takkia*). Joo, tuosta haljakasta.

KALLA

Älä sinä minun takkiani lasta¹⁾. Se on hyvä takki.

POLIISI

Hyväpä, hyvä. Mutta kauas se näkyy. (*Mennen syrjään.*) Me keitämme tässä kahvit ja jatkamme sitten matkaa.

KAARINA

Minne te olette matkalla?

POLIISI

Arvaapa.

KAARINA

Mistäpä ne kruunun herrain asiat arvaa.

PASTORI

Me olemme lähteneet kalastusretkelle.

KALLA

(*ihmeissään.*) Kalastusretkelle? Eikö Muotkassa enää kaloja ole, kun on pitänyt lähteä tunturiin pyytämään?

PASTORI

Onhan niitä sielläkin, mutta täällä on suurempia ja lihavampia.

KALLA

No älä jo! Vai kalastamaan. (*Kynsii leikkisänä päätään.*) Herra varjele niitä herrain pähänpis-

¹⁾ Moiti.

toja! Kalastamaan kahdenkymmenen penikulman päähän.

POLIISI

Mikäs siinä? Onhan Jumala aikaa luonut.

KALLA

Älä sie puhu...mutta kun parhaana heinäaikana.

POLIISI

Eiväthän herrat työtä tee.

KAARINA

(nauraen). Vai herrat! Mikä herra se sinäkin?
Hah, hah!

POLIISI

No herrapa tietenkin! *(Katselee ladon alkua.)*
Mitä se Kalla rakentaa?

KALLA

Latoa, veljeni, uutta latoa. En saanut aikaani kulumaan muuten. Ajattelin, että panenpahan alulle ja lopettelen sitten kun eläkeraha tulee.

POLIISI

(iskien silmää nimismiehelle). Niin vain. Rakennahan sinä vain, Kalla. Kyllä rahat tulevat.

KALLA

(joka on tutkivasti katsellut ylioppilasta ja kirjailijaa). Joo, niin vain, veljeni. — Ketä nämä vieraat ovat?

NIMISMIES

(osoittaen ylioppilasta). Tämä on minun veljeni.

KALLA

Vai veli!

POLIISI

(iskien silmää ylioppilaalle). Se on tohtori.

KALLA

(ihmeissään). Vai oikein joo tohtori... nuori mies. *(Osoittaa kirjailijaa.)* No entä tämä toinen?

PASTORI

Se on sellainen mies, joka kirjoittaa värssyjä.

KALLA

(vähän välinpitämättömänä). Vai sellainen. No kirjoita sinä menemään vaan. Kyllä me luemme. *(Poliisi tekee tulta ja puhelee vilkkaasti ylioppilaan ja kirjailijan kanssa. Nauravat.)*

POLIISI

No nythän sopii Kallankin syynäyttää itsensä, kun tuli tohtori juuri niittyrintaan. Eikö selkää ole kolottanut?

KALLA

No älä sie puhu! Sepä sattui, oikea Jumalan lykky. Kolottanut? Kyllä sitä kolottaa alituiseen. Äsken juuri Kaarinalle vaitelin, että pitää taas taulalla polttaa, kun kotiin päästään.

YLIOPPILAS

Taulallako isäntä polttaa?

KALLA

Taulalla. Se on vanhan kansan lääke.

KIRJAILIJA

Mutta eikö siinä selkänahka ole liian kovassa leikkissä?

KALLA

Eikö mitä. Pian se paranee... taulan jälki.

POLIISI

(Kaarinalle). Katsohan sinä, Kaarina, tuota panna. (Kallalle.) Tulehan, mennään tuonne ladon taakse, niin saa tohtori katsoa.

YLIOPPILAS

Jo vain! Katsotaanpas.

(Miehet menevät nauraen vanhan ladon taa.)

POLIISI

Otahan paita pois.

KALLA

Älähän hätäile...

YLIOPPILAS ja KIRJAILIJA

(yhteen ääneen). Voi tavaton! Ihan täynnä arpia!

POLIISI

Viiden pennin ja kahden äyrin kokoisia.

NIMISMIES

On se kirjava.

KALLA

Älä sie puhu. Se onkin eri leikissä ollut se selkä. Ei olisi tullut mitään puiden vedätyksestä, jos ei olisi taukaa käytetty. Siellä olisivat latopuut vieläkin Kalkuvaaran alla.

KIRJAILIJA

(ihmetellen). No kyllä on.

KALLA

No mitä tohtori arvelee? Eikö ole hyvä keino?

YLIOPPILAS

Tiesi hänestä. Ei tätä keinoa nykyajan lääketiede tunne.

KALLA

(vähän kiivastuen). Se on esi-isäin oppia!

POLIISI

(*nauraen*). Se on sitä tunturilääketiedettä!

KALLA

(*vetäessään paitaa yllensä, paidan sisästä*). En minä anna suurta arvoa sille akatemian opille... paremmin lääkkeissä kuin uskossakaan. Ne eivät tiedä mitään... akatemian tohtorit.

(*Miehet tulevat esiin ladon takaa.*)

KALLA

Meillä kävi kerran tyskäläinen tohtori ja minä käskin hänen katsoa akkaa vähän, kun tämä oli siukkana. Mutta sekös oli vastahakoista äijälle! Ei tahtonut millään ruveta. Soperteli vain: „Mine ole semmunen tohturi, joka ei tiedä mitää...” Katsoihan se viimein, kun minä uhkasin kovettua. Mutta ei hän tiennyt mitään. „Semmunen tohtori, joka ei tiennyt mitää.”

KIRJAILIJA

Jos se oli eläinlääkäri?

KALLA

Tiesi kissa! Tohtori se vaan oli. Hahhah!

KAARINA

Nyt tämä kiehuu. Annapa kahvipussi.

POLIISI

(*kaivaa nimismiehen laukusta kahvipussin*). Keitähän hyvä kahvi.

KAARINA

Kyllä, kyllä.

(*Miehet ovat istuneet maahan. Pappi, ylioppilas ja kirjailija tupakoivat.*)

KIRJAILIJA

Joko Kalla on vanha?

KALLA

Kahdeksaskymmenen alulla.

KIRJAILIJA

Onpa siinä ikää. — Ja täällä olette asuneet aina?

KALLA

Täällä... puoliväliin viidettäkymmentä vuotta. — Ja mikäs on ollut asuessa nuorena, mutta nyt kun vanhuus on tullut, rapistuvat paikat. (*Osoittaen vanhaa latoa.*) Tuossa on lato, jonka nuorena tein.

YLIOPPILAS

Jaa-a. Kyllä on jo vanha.

KALLA

Niin on... ja uusi pitäisi saada. Mutta mistä rahat? Ei ole minulla, jollei esivalta astu väliin. Velkaa olen tehnyt, ei auta.

POLIISI

(*joka on Kaarinan kanssa kaatanut kahvin kuppeihin*). Älä huolehdi, Kalla, lato siitä tulee ja komea, jahka esivallan eläke saapuu. Pappi on laittanut jo jouluna hakemuksen keisariin.

KALLA

(*innostuen ja nousten seisomaan*). Älä sie puhu, veljeni! Niin tulee. Minä jo tässä Kaarinalle muistelin, että tehdään sellainen lato, joka näkyy jo Jänissuvannolle saakka. Kelpaa siihen sitten heiniä heittää! Oi, voi! Älä sie puhu, veljeni! (*Papin puoleen.*) Eivät ole vielä tulleet rahat?

PASTORI

(*heittäen savukkeenpätkän syrjään*). Eivät ole vielä.

NIMISMIES

Sillä on keisarilla niin paljon papereita pöydällä, ettei ole vielä joutanut sinun asiaasi tutkimaan.

KALLA

Älä sie puhu! Sepä tietty. Ovat sinne alimaiseksi sattuneet minun paperini, niin ei niiden vuoro heti tule. Mutta tulee, kun joutuu.

POLIISI

Tulee. Niin ottaa keisari kultapookaiset silmälasinsa ja katselee Kallan anomusta ja puhelee: 'Jaha, Tarvantovuoman Kalla... eläke... asunut tunturissa puoliväliin viidettäkymmentä vuotta.' 'Jaha,

kyllä tunnetaan. Siellähän on Muotkan nimismies sisällä rajamatkoillaan.' Soittaa ministerilleen: 'Hei, Iivana Hospodipamilujanohvi! Tarvantovuoman Kallalle 500 ruplaa vuotuista eläkettä!' — Kas niin, niin se lähtee!

KALLA

Jo vain! Kyllä sieltä lähtee!

POLIISI

Kahvi on valmis.

(Miehet ottavat kuppinsa ja rupeavat juomaan.)

POLIISI

So, Kalla ja Kaarina! Ottakaa tekin.

(Kalla ja Kaarina ottavat.)

KALLA

(juodessaan). Olipa se somaa, kun sattui vieraita näin odottamattomaan aikaan. Oikein tekee sydämelle hyvää nähdä taas pitkästä kotvasta almaihmisiä¹⁾. Ei täällä monesti näekään oikeita ihmisiä. Jonkun kinni-lappalaisen silloin tällöin. *(Laskee kupin maahan ja pyyhkii hihalla suutaan.)* Suur'kiitosta. Kosti Jumala. Hyvä kahvi.

KAARINA

(laskee niinikään kupin maahan ja kiittää ujosti). Suur'kiitosta.

¹⁾ Todellisia, oikeita ihmisiä.

KIRJAILIJA

(*ojentaa kuppinsa*). Laskehan, Simppa, lisää! Hyvältä se maistaa.

POLIISI

(*kaataa; kääntyen toisten puoleen*). Toinen kuppi tietysti?

YLIOPPILAS

Se on selvä!

POLIISI

(*kaataa kupit täyteen*). Siinä, Kalla, juohan pois! Ja sinä, Kaarina, otahan sinäkin.

(*Miehet, Kaarina ja Kalla ottavat.*)

KALLA

(*juodessaan*). Kyllä on tainnut herroilla väliin kovallekin ottaa... koskipaikoissa... Saitsikoskessa... ja Kingerpuskassa?

NIMISMIES

Kyllähän se väliin...

POLIISI

Saitsikoskessa meinasi jo nousta tie pystyyn. Jos en olisi osannut niin hyvin valehdella, niin siihen olisi jääty... Nämä olisivat lyöneet sauvomet koskeen ja sitten... hyvästi makea maailma!

KALLA

(*nauraen*). Kyllähän sen arvaa... hurrikkaat sauvajat. Ottaa se tottuneellakin... hahhah!

KIRJAILIJA

(*laskien kupin viereensä maahan ja sytyttäen savrukkeen*). Hyvä se onkin tämä polesa valehtelemaan. Ei ilmaissut kosken pituutta, ennenkuin niskassa. Aina, kun uusi kähy näkyi edessäpäin, tuumi vain, että 'kyllä se pian loppuu.' — Piti läheltä, ettemme selkään antaneet, kun maihin päästiin.

POLIISI

Joo. Olisitte saaneetkin lähteä yksinänne jatkaamaan matkaa, josta ei olisi tullut mitään. — (*Nauraa.*) Oli näitä soma katsoa, kun nuotiopaikallé päästiin. Selin istuivat toisiinsa eivätkä puhuneet halaistua sanaa. Istuivat vain ja äköttivät, purren vihassa kukin eväitään. Minua nauratti. Hahhah!

YLIOPPILAS

(*joka on myös pannut tupakan*). Mutta sellaisissa paikoin se kahvin vaikutus oikein tuli näkyviin. Kun oli saatu pari kolme kuppia makoon, niin jopahan pehmeni paatunut sydän. Vähitellen käännyttiin päin... ja tarina kulki entiseen tapaan. — On se kahvi poikaa! Ei sen arvoa ole oikein kaupungissa tiennytkään.

KALLA

Älä sie puhu. Kahvi on sydämen lääke. (*Papin puoleen kääntyen.*) Ja pappi sauvoi myös?

POLIISI

Ei papista ole sauvojaksi, mutta hyvä seimiköyden vetäjä.

PASTORI

(*nauraen.*) Äläs virka! Minulla on tuuman syvyinen ura olkapäässä. Hahhah!

(*Nimismies menee rantaan veneiden luo, jossa kuuluu kolistelevan.*)

KALLA

(*panee tupakaksi.*) Tietää se pappikin leikissä olleensa! Hahhah! Onkin vähän toista kuin Muotkan kirkon saarnatuolissa. Hahhah!

(*Aurinko on sillävälän alennut. Tunturijono hehkuu sinervänpunaisena.*)

NIMISMIES

(*palaten rannasta.*) Meidän on aika lähteä. (*Kallan puoleen kääntyen.*) Tässähän on talo lähellä?

POLIISI

(*viitaten pohjoiseen.*) Joo, tuon suvannon päässä.

KALLA

Joo, siitä rupeaa heti näkymään, kunhan menette vähän matkaa.

NIMISMIES

Me lähdemme.

(*Miehet nousevat ja kokoilevat kapineitaan. Nimismies, pappi ja poliisi jättävät hyvästit laskemalla oikean kätensä hyvästeltävän harteille; kirjailija ja ylioppilas jättävät hyvästit kädestä. Heittävät laukut selkäänsä ja painuvat rantaan.*)

NIMISMIES

(joka on jäänyt vähän jällelle). No hyvästi nyt, Kalla! Me viemme terveisiä taloon.

KALLA

Vie, vie, veljeni! Illalla mekin tulemme Kaarinan kanssa.

NIMISMIES

(heittää laukun selkäänsä). Jaa, jaa. *(Menee.)*
(Kalla ja Kaarina menevät törmän reunalle katsomaan.)

KIRJAILIJA

(veneestä). Hyvästi!

KAARINA

(ujosti). Hyvästi.

KALLA

Menkää tervenä! *(Palaa ladon kehän luo, Kaarinan jäädessä törmälle katsomaan.)* Vieraita yht'äkkiä vaan... ja niin hyviä uutisia.

(Veneessä laulavat kirjailija ja ylioppilas:

Oi, Lappi, sä onnen ja rauhan maa!
 Niin tummina tunturis hohtaa.
 Tääll' lohtua inehmon rinta saa, —
 Tääll' maailmat toisensa kohtaa.)

KALLA

(on tarttunut kirveeseensä, mutta pysähtyy kuuntelemaan laulua). Veisaavat.

(Tällä välin on vene etääntynyt ja laulu kuuluu heikommin.)

Ken aavisti, että niin pauhata vois
sen tunturikurkkiot, kosket. —
Ken aavisti, että niin hehkua vois
sen tunturityttöjen posket.

(Kaarina palaa äkisti punastuneena ja tarttuu haravaansa.)

KALLA

Mitä ne veisaavat?

KAARINA

*(punaisena korviaan myöten; hämillään). Tiesi jo
... mitä laulanevat.*

(Vene on etääntynyt kauas, mutta yhä kuuluu laulu, johon ylioppilas nyt laulaa toista ääntä:

Oi, Lappi, sä onnen ja rauhan maa!
Niin tummina tunturis hohtaa.
Tääll' lohtua inehmon rinta saa. —
Tääll' maailmat toisensa kohtaa...)

(Laulu häipyä pois. Viimeisen säkeistön aikana ovat Kalla ja Kaarina ryhtyneet työhönsä.)

KALLA

(*taukoaa veistämästä*). Kuulitko, Kaarina, mitä polesa puhui? Pappi on kirjoittanut minun eläke-rahastani.

KAARINA

(*haravoiden*). Kuulin. Sehän on hauska.

KALLA

(*kirveeseensä nojaten*). On se! On se pappi siunattu mies. Entinen ei ruvennut millekään. Sanoi vain, ettei sitä saada. (*Hymähtää halveksivasti.*) Miks'ei saada, kun haetaan. Keisari on armollinen ja lempeä. Kyllä hän antaa. Mikä ettei... huihai! (*Katselee ladon alkua mietteissään ja huulet liikkuvat hiljaa.*)

KAARINA

(*pysähtyen työssään ja tähystäen vasempaan, pohjoista kohden*). Tuolla menevät... suvannolla. Siellä käy viri. Purje on pystyssä.

KALLA

(*katselee suvannolle päin*). Siellä menevät. Yöksi pääsevät taloon. (*Heittää kirveensä.*) Oh, kun minua taas väsyttää. Panenpa vähän pitkälleni. (*Heittäytyy pitkäkseen uskeiselle paikalleen.*)

KAARINA

(*haravoi tuokion vaitiollen*). Kirjailija. Mikä hän virkamies se on...? (*Naurahtaa itsekseen sa-*

laperäisenä.) Nuori mies... sinisilmäinen... ja niin kauniisti lauloi. (*Naurahtaa taas ja haravoi.*) Herra se kuitenkin on... näkee kasvoista. (*Kat-
sahtaa nukkuvaa isäänsä.*) Isä-raukka. Ei hän enää paljoa jaksa. Hetkisen vain, kun innostuu mielikuvistaan, heilahtaa nuorekkaana, kunnes taas väsähtää. (*Nojaa haravaansa.*) En minä henno hänen lempiajatustaan riistää. Se on hänen vanhuutensa ilo, josta väsynyt mieli elää. Äiti vastustaa häntä, mutta siitä on seurauksena vain toraa ja eripuraisuutta. En minä saata sitä tehdä. Kuvitelkoon, miettiköön, haaveilkoon... esivallan eläkkeestä, jota tuskin tulee. Mutta kun hän siihen niin vahvasti uskoo, niin uskokoon. (*Katselee hellästi nukkuvaa.*) Isä-parka, tunturin lumoihin joutunut. (*Tarttuu haravaansa ja hyräilee:*)

Vei tunturinhaltija kerran
 satuvuoreen pienen lapsen
 ja näytteli aarteitansa:
 teki lapsesta hopeahapsen.
 Ei huomannut lapsen laisinkaan
 kun haltija näytteli aarteitaan,
 että nuoruus haihtui
 ja vanhaksi vaihtui
 jo muoto, mi kerran kukkeudessaan
 elon onnea, armautta loisti.

Ulospääsyä etsien lapsi
 satuvuorta ympäri kulkee.
 Mutt' haltija vanha ja viisas

joka tien hältä visusti sulkee.
 Käy vuoressa lapsi ja vaikeroi,
 ulospääsyä löytää ei hän voi:
 Sillä entinen lapsi
 on harmajahapsi.
 Ja muotonsa, kerran min aatelo
 elon aamu, nyt ryppyjä täynnä.

*(Sillä välin on aurinko alennut. Tunturijono
 hohtaa punaisena. Lapinsirkku virittää iltavirtensä.)*

KAARINA

*(on pysähtynyt katselemaan vuorten punerrusta;
 hurmaantuneena.)* Satuvuori! *(Nostaa torjuen
 kätensä.)* Taikavuori!
(Katekeetta tulee, laukku selässä.)

KATEKEETTA

Iltaa! Mitä se Kaarina täällä haaveilee?

KAARINA

Koulumies! Iltaa! No mikä sinut tänne on
 tuonut?

KATEKEETTA

Olen lapinkyliä vähän kierrellyt. *(Huomaa Kal-
 lan.)* Kallapa on vaipunut.

KAARINA

(herättelee isäänsä). Isä, täällä on koulumies.

KALLA

(herää). Koulumies! No nytpä vieraita kulkee. Äsken oli tässä Muotkan herroja iso joukko.

KATEKEETTA

Vai Muotkan herroja ne olivat. Minä näin veneet tuolla suvannolla ja ajattelin, että ketähän matkailijoita ne mahtoivat olla. (Huomaa ladon teoksen.) Jaha. Kalla on ruvennut rakentamaan. Latoako sinä teet?

KALLA

(nousee seisomaan). Latoa, uutta latoa. Kovin on ränsistynyt jo vanha. Tässä Muotkan herrat juuri kertoivat, että pappi on kirjoittanut jo jouluna keisariin. Pian tulevat rahat ja silloin on minullakin millä maksaa Morttasen Pieralle ja ruveta uutta pirttiä rytkäämään.

KATEKEETTA

Vai jouluna. Mutta kauanhan ne viiptyvät. Olipa niiden joulusta asti pitänyt ehtiä? Taitavat herrat sinua houruuttaa.

KALLA

Houruuttaa? Sinä et tunne pappia. Siellä ovat paperit keisarin pöydällä, mutta ei ole keisari vielä ehtinyt niitä tutkia.

KATEKEETTA

(*puistaen päätään*). Kyllä sinä olisit saanut ne jo, jos tullakseen olisivat. Huihai! En minä saata uskoa koko juttua.

KALLA

Sinua vaivaa epäusko, koulumies. Sinä et tiedä, että keisarilla on paljon työtä. Siinä monet riikin asiat, siinä ministerit ja muut käskyläiset. Katso sinä: ei ole vielä kerinnyt.

KATEKEETTA

Kyllä se olisi kerinnyt, mutta minusta tuntuu koko juttu sangen epäilyttävältä.

KALLA

(*vakuuttavasti*). Sinua vaivaa epäusko, koulumies. Saat nähdä sitten, kun eläkerahat tulevat. Saat nähdä sitten. Kun ensi talvena tulet koulunpitoon, ajat Tarvannon sivu, ole varma siitä. Et tunne paikkaa entiseksi enää. Ihmettelet vain, että kuka-han on rakentanut noin komean pirtin Lätäs-enon rannalle? (*Vilkastuen.*) Sivun ajat, koulumies, ihan varmaan. (*Hiljentäen ääntään.*) Mutta minä sanon sinulle, koulumies: aja sinä kohti vain sitä uutta pirttiä, vaikka kuinka oudolta näyttäisi. Aja sinä kohti vain, sillä siellä asuu Tarvantovuoman Kalla. Hih, hih!

KATEKEETTA

No sittenpähän nähdään. (*Katsahtaa aurinkoa.*)
Minä lähden nyt. Kyllä teille tietysti vielä yöksi
mahtuu, vaikka on jo vieraita ennestäänkin?

KALLA

Mahtuu vain. Mene rauhassa, veljeni. Me tu-
lemme Kaarinan kanssa kohta perässä.

(*Katekeetta menee.*)

KALLA

(*tarttuen kirveeseensä; Kaarinalle*). Lähdepä nyt
luhtaa niittämään lehmille, että pääsemme mekin
tästä kotiin suorimaan.

(*Kaarina, joka on Kallan ja katekeetan keskus-
telun aikana haravoanut, heittää haravansa, ottaa vii-
katteen ja menee rantaan.*)

KALLA

(*yksin; veistää jonkun aikaa, mutta heittää sitten ja
istahtaa latopuulle ja sivelee partaansa miettiväi-
senä*). Niin... totta puhui koulumies, että kauan
ne viipyvät. Olisihan niiden pitänyt jo joulusta asti
ehtii... Jokohan olisi pappi valehdellut minulle,
vanhalle miehelle? Sillä varmasti olisi koulun Val-
friiti rahat lähettänyt, jos olisi kirja Suvannon
konttorissa. Onhan tästä tuontuostakin ollut kulki-
joita... Krapin Jussa, joka meni Poro-enolle ka-
lastamaan... ja Silmu-Heikki, joka meni Kaala-

niittyyn... ja... Kyllä koulun Valfriiti olisi sanoman pannut, jos olisi rahakirja Suvannon konttorissa... *(Katselee surullisena ladonalkua.)* Millä minä maksan Morttasen Pieralle velkani, jos ei esivallan eläkettä tule? Herra Jumala! Elli on oikeassa. Nimismies tulee ja myy kaikki ja me saamme lähteä maailmalle... kerjäämään. Sitä minä en kestä. Minä kuolen, jos pitää minun näiltä rannoilta lähteä, missä olen miehuuteni päivät elänyt ja työtä tehnyt. Tämä paikka on minulle rakas... se on minun maallinen paratiisini. Täällä kukkui käki, kun tänne nuorina Ellin kanssa tulimme. Täällä kukersi riekko ja polskahti joessa kala. Täällä olemme onnellisina eläneet. Oi, voi! *(Painaa kädet silmilleen ja istuu vaieten hetken aikaa; nousee sitten ylös ja tarttuu kirveeseensä.)* Ei, sitä minä en usko. Pappi on kristitty mies, sen minä uskon. Joka niin lämpimästi saarnaa ja raamattua selittää, ei saata toista pettää. Sillä pitäähän papin tietämän, että 'jokaisesta turhasta sanasta jonka ihmiset puhuvat, pitää heidän luku tekemän tuomio-päivänä.' *(Veistää.)*

(Kaarina palaa rannasta.)

KAARINA

Nyt on luhta veneessä. Me saatamme lähteä, isä. *(Ottaa haravan ja kokoaa viimeiset heinät kasaan.)*

KALLA

(heittää työnsä). Tiedätkö, Kaarina, mitä minä äsken ajattelin?

KAARINA

No mitä?

KALLA

Ajattelin, että jos ei eläkeraha tulisikaan.

KAARINA

(keskeyttää työnsä ja katsoo isäänsä surullisena).
Sitä olen minäkin toisinaan ajatellut.

KALLA

(kuin heräten). Oletko sinäkin niin ajatellut, Kaarina?

KAARINA

(hiljaa). Olen.

KALLA

(ääni väristen). Etkö sinäkään usko sitä, Kaarina?
(Katselee Kaarinaa kasvoillaan tuska ja epätoivo.)

KAARINA

(astuu isänsä luo ja tarttuu hänen käteensä). Voi, isä, uskon minä sentään.

KALLA

(liikutuksen vallassa; hellästi). Uskotko sinä, lapsi?
(Taputtaa Kaarinaa hiljaa olalle.) Sinä uskot, Kaarina. Minä uskon myös.

(Kaarina kietoo kätensä isänsä kaulaan ja purskahtaa itkuun).

KALLA

(kasvoilla kirkastuksen hohde; sivelee Kaarinan
päättä).. Älä itke, Kaarina. Köyhyys loppuu ja uusi
pirtti ottaa meidät avosylin vastaan.

Kolmas näytös.

Muotkan papin virkahuone, korkea, jokseenkin tilava. Peräseinällä kaksi ikkunaa; ikkunoiden välissä kirjoituspöytä. Oikealla sivuseinällä ovi ja matala kansliakaappi, jonka eteen on nostettu lyhkänen penkki; kansliakaapin vieressä tavallinen nurkkauuni; oven ja kirjoituspöydän välissä tuoleja perällä. Vasemmalla kirjahylly, jonka yläpuolella poronsarvet, joissa riippuu peskipuukko, muutamia pienempiä puukkoja ja viulunjousi. Kirjahyllyn näyttämön puoleisella kupeella riippuu viulu ja kirjahyllyn edessä on soututuoli. Vasemmalla ovi ja kaksi taulua seinällä: ylempänä Lutherin ja sen alla Napoleonin kuva. Oikealla seinällä Kyyhkysen „Lappalainen ja poronsa”. Pöydällä palaa lamppu. Ilta.

Pastori päällä sarkatakki, jalassa säpäkkeet ja paulaiset vuotakengät; tukka epäjärjestyksessä. Kirjoittaa.

PASTORI

(kirjoittaa jonkun hetken, mutta heittää sen sitten ja kynsii hermostuneena päätään). On se Lompolon pappi mahtavaksi tullut, kun niin koppavasti kirjoittaa. (Ottaa pöydältä virkakirjeen ja lukee.)... Jos ei vuosikertomus ole täällä ensi lauuantaina, on

surullinen ja samalla vastenmielinen velvollisuuteni ilmoittaa Tuomiokapitulille Teidän huolimattomuudestanne, joka viime aikoina on tullut näkyviin luvattomien ulkomaamatkain y. m. muodoissa . . .’
(Heittää kirjeen harmistuneena takaisin pöydälle.)
 Ätsh, kun sattuikin unohtumaan koko vuosikertomus! Juuri kun oli aikomukseni ruveta sitä tekemään, tuli se pororetki sinne Norjaan. Sen perästä unohtui koko roska, enkä ole sitä muistanut ennenkuin „virkaveljen” kirje saapui. Ätsh! *(Kynsii päätään ja tarkastelee edessään olevaa vuosikertomuskaavaketta.)* „Onko yöjuoksua harjoitettu seurakunnassa?” On siinäkin kysymys? „Yöjuoksua”! Eihän Lapissa kesällä yötä olekaan. Aurinko paisittaa yötä päivää kuutisen viikkoa. *(Kirjoittaa.)* Ja tässä toinen: „Onko ylellisyyttä tavoissa?” Hm! Sopisi tulla piispanherrain katsomaan Tarvanto-vuomaan, millaisia herkkuja siellä syödään. Nahkapottua ja kalaa . . . kalaa ja nahkapottua; sitä . . . i variation . . . ja desertiksi — nuollaan kynsiä. Oh-hoh! Kirjoitetaan nyt sille jotakin. *(Kirjoittaa hetken ja katsoo sitten kelloaan.)* Oh, kello käy jo seitsemättä. Seitsemältä on kirkonkokous. Ätsh! *(Kirjoittaa.)*

(Ulkoportailta kuuluu askeleita. Hetken päästä tömistellään eteisessä varovasti. Sitten haparoi käsi ovea pitkän aikaa.)

PASTORI

(hermostuneena). Nyt sieltä tulee joku pitkäpiimäinen asiamies. Ei pitänyt saada kirjoitustaan lop-

puun... ja seitsemältä kirkonkokous. — Eihän se pääse sisäänkään. Ätsh! (*Menee ovelle ja avaa sen.*)
(Kalla peski päällä tulee varotellen, lakki kädessä.)

KALLA

(pyyhkäisee pari kertaa päätään kädellä). Päivää, taikka ilta se taitaa jo olla. Terveisiä Tarvanto-
 vuomasta. *(Tervehtii pappia laskien oikean kätensä papin harteille.)* Terve, Jumalan terve.

PASTORI

(vähän ilostuen). Tulipa harvinainen vieras... oi-
 kea kaukalainen. Istu, istu, Kalla.

KALLA

(istuu viimeiselle tuolille oven suuhun; leikkisästi).
 Tulipa vieras todellakin... lapinäijä tunturista.

PASTORI

(istuu tuolille pöytänsä taa). No älähän nyt; vie-
 ras kuin vieras. Et sinä ole minun aikanani käy-
 nytkään.

KALLA

(tarkastelee huonetta joka suunnalta). Enpä ole.
 On papilla täällä vähän toisenlaista kuin entisellä.
 — Tuo kaappi on sama? *(Osoittaa kansliakaappia.)*

PASTORI

(hymähtäen). Se on seurakunnan kaappi.

KALLA

Menee papilta toiselle... perintönä. Niin vain. (*Koettelee kaappia.*) Lompolon nikkarin tekemä taitaa olla? Mallista vähän tuntuu.

PASTORI

Tiesi hänet, kuka lie tehnyt.

KALLA

(*katsellee ympärilleen ihmetellen; huomaa poronsarvet*). Onpa siinä kelosarvet... vanhan härän sarvet. (*Huomaa taulut vasemmalla ja menee varovaisesti taulujen eteen.*) Lutheerus!

PASTORI

Ka, tunsipa Kalla.

KALLA

(*katsellen kuvaa hartaana*). Joo, siinä on äijä itse. Lihava mies se oli. Kirkkopostillan kannessa on vähän laihempi kuva.

PASTORI

Niinpä taitaa.

KALLA

(*katsellen yhä kuvaa*). Joo, niin on. — Sitä äijää se paavi pelkäsi.

PASTORI

Taisipa se pelätä.

KALLA

(vakuuttavasti). Pelkäsi. Se oli mies, joka sanoi totuuden kaikille... kuninkaille ja keisareille.

PASTORI

Mistä se Kalla sen tietää?

KALLA

Postillan esipuheesta olen lukenut. *(Katsellee ali-
maista kuvaa.)* Pastoriiko tässä?

PASTORI

(naurahtaen). En se ole minä. Se on keisari Napoleon.

KALLA

(ihmeissään). Vai itse keisari. Onko tämä nykyinen keisari?

PASTORI

Ei. Se oli Ranskan keisari.

KALLA

(tarkastellen kuvaa). Vai Franskan. — Morttasen isännän näköinen vähän.

PASTORI

Taitaapa olla.

KALLA

Jo vain. *(Lähtee varovaisesti astumaan takaisin, mutta huomaa Kyyhkysen taulun ja pysähtyy sen*

eteen katselemaan kuvaa; ilostuen.) Siinäpä on karasjokelainen!

PASTORI

Mistä se Kalla sen päättää?

KALLA

(katselee kuvaa). No tuosta lakista. Se on Karasjoen mallia. *(Puoliääneen.)* Suruttomia ne ovatkin... karasjokelaiset... alma varkaat...

PASTORI

(on ryhtynyt kirjoittamaan). Kuinka niin?

KALLA

No kun pitävät punaista lakkia. Se on suruttomuuden merkki.

PASTORI

(kuulematta sen tarkemmin; yksikantaan). Niinpä taitaa.

KALLA

Jo vain. Helvettiin sillä pääsee. *(Pala paikalleen ja istuu katsellen miettiväisenä pappia, joka kirjoittaa.)*

PASTORI

(kirjotuksensa lomasta). No mitenkä siellä Tarvannossa jaksetaan?

KALLA

Siinähän menee... köyhyydessä kituutellen. Terveinä olemme olleet sentään, Jumalan kiitos.

PASTORI

Kumma, että Kalla lähti näin pitkälle matkalle? —
Vaikka hyvä kai nyt on keli.

KALLA

Piti lähteä. Niin huoleksi pakkasi. En saanut
olluksi enää. Koulumiehen kanssa tulimme yh-
dessä.

PASTORI

(*keskeyttäen kirjoituksensa*). Mitä huolia niitä nyt
sitten on?

KALLA

(*katsoen pastoria vakavana*). Rupesi huolettamaan
... se eläkeraha, kun ei kuulukaan.

PAPIN ROUVA

(*huutaa viereisestä huoneesta*). Alfred! (*Pastori
nousee ja menee viereiseen huoneeseen.*)

KALLA

(*yksin*). Kirjoittanut se on pappi. Ei hätää...
Olisi heti sanonut... mutta ei puhunut mitään.

PASTORI

(*palaa takaisin huolestuneen näköisenä*). Minulla
on pikku poika sairaana. Lääkäri sanoo, että se on
lapsihalvausta. Se on vaikea tauti ja sitä on täällä
useassa paikassa. (*Kooten ajatuksiaan.*) Niin,

mitä se Kalla? Siitä eläkerahastako? (*Katselee Kallaa tuskaisa ilme kasvoillaan.*)

KALLA

(*pyöritellen lakkia kädessään*). Niin, kun ei ruvennut kuulumaan, vaikka pappi sanoi jo toissa jouluna kirjoittaneensa... keisarille.

PASTORI

(*on käynyt kovin hämilleen; siirtelee pöydällä olevia papereita syrjään, eikä puhu mitään toivien*). Niinhän minä taisin sanoa.

KALLA

(*innostuen*). Joo, niin pappi sanoi, että kirjoitettu on, mutta ei ole keisari ehtinyt vielä asiaa tutkia.

PASTORI

(*yhä edelleenkin hämillään ja hermostuneena*). Niin... se nyt oli... semmoista... että... että... (*kynsäisee korvallistaan*) että... on ollut niin paljon asioita ja toimia, että... tuota...

KALLA

(*keskeyttäen, kasvot loistaen*). Älä sie puhu, veljeni. Kyllä minä käsitän, että ei se keisarin konttori ole juuri niinkuin nimismiehen taikka papin. Siellä on kaikki riikin asiat... ja niitä on nokko. Älä sie puhu! Jo minä tullessa ajattelin, että

pappi, kristitty mies, ei valehtele. Kirjoittanut on, ja niinpä arvasin oikein. Sitä sanoi koulumieskin.

PASTORI

(on punastunut korviaan myöten). Niin... katsohan... se asia on nyt sillä tavalla... että... (Porstuasta kuuluu kolinaa. Ovi avautuu ja sisään astuu kansakoulunopettaja, poliisi, kirkkoväärti, nimismies ja kaksi lappalaista. Opettaja pitkä mies, sarkapuvussa; kirkkoväärti, vanha mies, isonenäinen, ystävälliset silmät syvällä päässä, sileäksi ajeltu, paitsi että leuan alle on jäänyt partavihko.)

OPETTAJA

(tervehtii ensiksi pastoria ja sitten Kallaa). Tjänare! Ka, Tervannon Kalla! Sinuapa ei ole näkynytkään moneen vuoteen. Terve, terve.

(Nimismies, kirkkoväärti, poliisi ja lappalaiset tervehtivät ensiksi pappia sitten Kallaa.)

NIMISMIES

No olipa se, kun Kalla tuli Muotkaan!

KALLA

Joo. Pitihän sitä minunkin vielä ennen kuolemani lähteä käymään oman suohkanan¹⁾ kirkko-
paikoilla.

POLIISI

Yksinkö Kalla tuli?

¹⁾ Pitäjä, seurakunta.

KALLA

Koulumiehen kanssa.

POLIISI

Jaa, jaa... Mitenkä siellä jaksetaan?

KALLA

(on vähitellen siirtynyt peremmäs huonetta). Tervennä, tervennä, veljeni. Terveisiä laittoivat.

POLIISI

Kiitos, kiitos.

KALLA

Mikä kokous teillä nyt on?

KIRKKOVÄÄRTI

Kirkonkokous.

KALLA

(vähän neuvotonna). Taitaa pitää minun mennä.

POLIISI

Älä mene. Seurakuntalainenhan se olet sinäkin.

(Kirkkoväärti, nimismies ja opettaja ovat istuneet tuoleille, poliisi ja lappalaiset penkille kaapin eteen, Kallan jäädessä seisomaan keskelle lattiaa.)

PASTORI

(katsellen hermostuneena ympärilleen). Kallako jäi istuimetta? Istu nyt tuohon soutuoliin.

POLIISI

Sellaisessa et saakaan istua Tarvannossa.
(*Kalla istuu varovaisesti soutuoliin.*)

POLIISI

(*pastorille*). Poikako on sairaana?

PASTORI

Niin... ja lapsihalvauksessa vielä. Tämä on jo kolmas päivä... Saa nähdä, mitenkä käy... Olisi ikävää, jos se kuolisi.

KALLA

(*hartaasti*). Lapsen onni kuolla pois... pahasta maailmasta.

PASTORI

(*hajamielisenä*). Onhan se niinkin. (*Selailee kookasta kirjaa.*) Jaa, ne olisivat nämä tilit ensiksi. (*Lukee.*) Tili Muotkan seurakunnan kirkonkassan varoista kirkollisvuodelta $\frac{1}{5}$ 1911— $\frac{1}{5}$ 1912. Säästöä: lainassa velkakinjain mukaan 1570 markkaa. Tulot: kollehtirahoja 12 markkaa 56 penniä. Lahjoituksia: tuntemattomalta lappalaiselta 2 kruunua = 2 markkaa 80 penniä...

KALLA

(*väliin*). Onpa uhrikin tullut.

PASTORI

(*jatkaa*)... yhteensä 15 markkaa 36 penniä. Velkaa ensi vuoteen: viinikassalle 2,600 markkaa...

KALLA

(*on kuunnellut tarkkaavaisesti; väliin*) Ohoh! Onpa velkaa.

PASTORI

(*jatkaa*)... yhteensä 4185 markkaa 36 penniä. Sitten: velkaa viime vuodelta viinikassalle 2074 markkaa 96 penniä. Vuoden menot erityistilin mukaan 87 markkaa 19 penniä. Säästöä ensi vuoteen: Niila Proksin maksamaton korko 7 markkaa 16 penniä. Lainassa velkakirjain mukaan 1800 markkaa. Rahaa kassassa 212 markkaa 5 penniä. Yhteensä: 4185 markkaa 36 penniä. Muotkassa maaliskuun 15 p:nä 1912. Juhani Kalttopää, kirkon-isäntä. Puumerkki. — Hyväksytäänkö?

MIEHET

Jo vain.

PASTORI

Muiden kassojen tilit luettiin jo viime kirkonkokouksessa, jotenka ne ovat valmiit. Tämä oli keskessä ja siirrettiin senvuoksi tähän kokoukseen. Se on kyllä vähän lakia vastaan, mutta...

NIMISMIES

Mitä me täällä Lapissa.

KALLA

(*vakavana*). Emme elä lain alla, vaan armon alla.

KIRKKOVÄÄRTI

(*puoliääneen*). Sepä kumma!

(*Pastori, nimismies, opettaja ja poliisi nauravat hiljaa.*)

PASTORIN ROUVA

(*viereisestä huoneesta*). Alfred!

PASTORI

(*nousee*). Odottakaahan, minä pistäydyn vähän.

(*Menee*).

KIRKKOVÄÄRTI

Mikä se on toinen asia?

POLIISI

Eikö se ole siitä Tumperin hautarististä?

I:n LAPPALAINEN

(*murtaen suomea; pehmeästi*). Niinpa se taisi olla.

PASTORI

(*palaa ja istahtaa pöydän ääreen*). Sitten olisi toinen asia. Niinkuin tiedämme, on tämän seurakunnan ensimmäinen kappalainen pastori Tornberg-vainaja haudattu Luusuajoen hautuumaahan. Hautaristi hänen haudallaan on niin huono, että se pian

kaatuu ja lahoo siihen. Olen ajatellut pyytää kirkonkokoukselta viittä markkaa ristin uudistamista varten. Luusuajoen koulumies on luvannut laittaa viidellä markalla uuden. — Mitä kokous arvelee?

(Äänettömyys, jonka aikana kirkkoväärti panee tupakaksi ja Kalla istuen soututuolissa katselee Lutherin kuvaa hartaana.)

1:n LAPPALAINEN

No eikö sillä ole sukulaisia Ruotsissa? Minusta ne joutaisivat hivin maksamaan.

KIRKKOVÄÄRTI

(hyväksyvästi). Sepä kumma!

2:n LAPPALAINEN

Mie kans tukkaan samaa.

KALLA

(on tarkkaavaisena kuunnellut lappalaisten puhetta). Se oli hyvä pappi, Tumperi-vainaa. Minä muistan hänet hyvin. Sillä oli selvänä molemmat, laki ja evankeliumi. Laitetaan risti pois!

POLIISI

Jo vain.

OPETTAJA

Minusta se on niin pieni asia. Emmeköhän pääätä?

1:n LAPPALAINEN

Ei se ule pieri asia! Ilmankin uvat kunnan verut suuret. Siihen paapin tihunti ja muut maksut. Mie vastustan.

2:n LAPPALAINEN

Mie kans!

PASTORI

Tässä taitaa tulla äänestys?

NIMISMIES

Meitä on enemmän, jotka kannatamme.

PASTORI

No se siis päätetään, että Luusuajoen koulumies tekee uuden ristin?

KALLA

Päätetään pois. Tumperi oli hyvä pappi.
(*Pastori kopauttaa kynänvarrella pöytään*).

1:n LAPPALAINEN

Onpa sillä Kallalla nyt rahaa, kun teettaisi hautaristitkin entisille papeille.

POLIISI

Kalla saakin valtion eläkkeen.

KALLA

(nousee seisomaan). Älä sie puhu! Vaikka en saisikaan, niin viimeisen viisimarkkaseni minä uhraan Tumberin muistoksi. Se oli hyvä pappi!

1:n LAPPALAINEN

Kissa! Mie en rupea kuolleille maksamaan. Unsitä tekemistä elävienkin kanssa. *(Nousee, ottaa lakkinsa ja lähtee.)*

2:n LAPPALAINEN

Enka mie! *(Lähtee.)*

KIRKKOVÄARTI

(kopistaa porot piipustaan uunin suuhun). Turmeluksenpa kiskoi, hah, hah!

PASTORI

Minä kirjoitan tämän pöytäkirjan tässä samalla. Älkää menkö, että panette nimenne alle. *(Kirjoittaa).*

POLIISI

Ne ovat joka asiaa vastaan. *(Kallan puoleen.)* Lukkarissako Kalla on majaa?

KALLA

Lukkarissa.

POLIISI

No mikä asia juuri sai sinut Muotkaan lähtemään?

KALLA

(joka on mennyt poliisin viereen istumaan). Minä lähdin siitä eläkerahasta. Tuntui, veljeni, niin pitkältä aika, kun ei kuulunut, että rupesin jo ajattelemaan kummia.

(Pastori katsahtaa poliisia hajamielisenä, tuskallinen ilme kasvoillaan ja jatkaa kirjoitustaan.)

POLIISI

(iskien nimismiehelle silmää). Vai niin. No mitä ajattelit?

KALLA

(alakuloisella äänellä). Ajattelinpa jo, että pappi on unohtanut asian, taikka, ettei keisari välitä sellaisesta alinkokansasta kuin me olemme, jotka turturin kolossa asumme.

(Nimismies ja opettaja keskustelevat.)

KIRKKOVÄARTI

(nousee lähteäkseen). Minun pitää nyt mennä. Hyvästi!

PASTORI

(hajamielisenä). Hyvästi... Niinkö oli kiire? Jää puumerkki pois pöytäkirjasta.

KIRKKOVÄARTI

Minä panen sitten pyhäaamuna. Hyvästi! (*Menee.*)

OPETTAJA

Vai eläkettä se Kalla odottaa?

POLIISI

Joo. Keisarin eläkettä.

KALLA

(*opettajan puoleen kääntyneenä*). Joo. Ajattele, opettaja rakas, millä minä elän nyt, kun olen vanhaksi tullut. Akka on kivulias... pitää olla metesiinit juuri alvaria. Ja ne maksavat. Sitten minä äijä-riepu. — En minä paljoakaan enää jaksa. Eikä ole minulla poikaakaan, kun Jumala korjasi sen piennä pois... pahasta maailmasta. Kaarina se auttaa kyllä, mutta Kaarinakin voi mennä naimisiin... kaunis päivä. Talo kaatuu päälle; kyllä lensmanni sen tietää. Hengenvaara siinä on. Ei ole varaa laittaa, ei ole kykyä. Suurella vaivalla vedätin Morttasen Pieran kanssa hirsä ja latopuita toissa talvena. Ja arvaat sinä, että velkaa minulle tuli... seitsemänkymmentä kruunua. Millä minä ne maksan? Ei. Kuolema tulee meille äidin kanssa, jollei armollinen esivalta astu väliin. — Mutta nyt on pappi kirjoittanut keisarille ja pyytänyt minulle eläkettä vanhuuden päiviksi, minulle, joka olen koko ikäni tunturissa asunut ja majaa pitänyt... kulki-

joille. Kievari minä olen ollut, vaikka en olekaan nimismiehen kirjoissa, mutta kievari sittenkin. (*Py-sähtyy hetkeksi*). Missä olisivat kruununherrat olleet yötä ilman minun taloani? Sanopas, poliisi, missä olisit ollut?

POLIISI

Kinoksessa olisi täytynyt nukkua.

PASTORI

(*keskeyttää kirjoituksensa; syrjään*). Voi hyvänen! Sille pitäisi sanoa totuus.

KALLA

Kas niin, kinoksessa. Mutta olet pötköttänyt Tarvannon pirtissä... heinävuoteella. Kas niin. (*Pastorin puoleen.*) Onko pappi tästä kirjoittanut, että minä olen aina antanut kruununherroille yösijan ja suojan?

PASTORI

(*epätöivoisena*). Voi hyvänen aika, Kalla, kuulehan nyt kun...

PASTORIN ROUVA

(*huutaa hätääntyneenä viereisestä huoneesta*). Voi, Alfred, Alfred! Tule, tule!

PASTORI

(*rientää viereiseen huoneeseen*). Sanokaa Kallalle totuus!

POLIISI

Kyllä ne on kaikki kirjoitettu.

OPETTAJA

(*nimismiehelle*). Jokohan siellä on huonosti asiat? (*Yrittää viereiseen huoneeseen päin, mutta palaa takaisin.*)

KALLA

Sepä tietty hyvä! Keisari tutkii asiat tarkkaan.

POLIISI

Saihan se minunkin isäni eläkkeen... 400 markkaa vuodessa.

KALLA

(*ihastuen*). Saiko?

POLIISI

Jo vain. Pastori kirjoitti hakemuksen ja niin tulivat rahat.

OPETTAJA

Mutta vanha poliisi olikin kruunua palvellut.

KALLA

(*hypähtää pystyyn*). No ketä minä olen palvellut?

OPETTAJA

Kalla ei ole virkamies.

KALLA

(*kiivastuen*). Virkamies! Aina yhtä hyvä virkamies kuin vanha poliisikin! Aina yhtä hyvä! Kruununtalon isäntä? Eikö siinä ole virkaa nokko?

POLIISI

Jo vain. On varallakin.

KALLA

(*ääni väristen liikutuksesta; vähän hiljempaa*). Älä sie puhu, veljeni! Kruununtalon isäntä! Aina maksanut ulosteot... ja maantiemaksut, vaikka tällä matkalla ensi kerran vasta maantien näin. (*Ääni voimakkaammin värähdellen*.) Sinulla on hyvä puhua, opettaja, joka kruununrahaa syöt. Mutta ajattele sinä minua, vanhaa miestä... lähes puolisataa vuotta kiviössä asunut... sairas vaimo... eikä apua mistään... Elä siinä sitten... kymmenestä kynnestä... ja vielä... kun et enää jaksa... työtä tehdä. Sinne lahovat rakennuspuut, kun en jaksa työmiestä palkata. (*Itkee.*)

(*Miehet ovat käyneet vakaviksi. Opettaja puis-taa surullisena päätään. Hämmästyneen näköinen palvelustyttö tuo kahvia ja yrittää tarjota Kallalle ensin, mutta menee sitten nimismiehen ja opettajan luo ja tarjoaa näille, tarjoaa sitten poliisille, mutta tämä siirtää tarjottimen Kallan eteen.*)

POLIISI

(vakavana). Otahan, Kalla, kahvia.

KALLA

(pyyhkien silmiään; ääni vavahdellen). Suur' kii-
tosta. Kyllä minä olen aina nähnyt, että sinä mi-
nulle hyvää suot, veli rakas. Jumala palkitsee sinua
viimeisellä tuomiolla. *(Ottaa kahvia ja istuu pen-
kille, niiskauttaen vähäväliä nenäänsä.)*

(Palvelustyttö poistuu vasempaan.)

POLIISI

(laskee kahvikupin pöydälle). Joo, älä huolehdi,
Kalla. Pastori kirjoittaa vielä kerran ja kiirehtii
asiaa.

(Opettaja puistaa päätä poliisille.)

POLIISI

(vähän epäröiden). Tuodaan eläkeraha ensi ker-
ralla, kun tullaan rajoille. *(Puistaa nauraen pää-
tään opettajalle.)*

KALLA

(vie kupin kirjoituspöydän nurkalle). Suur' kii-
tosta! *(Poliisille:)* Kyllä minä uskon, että sinä
tarkoitat hyvää. Ja Jumala on sinua siunaava run-
saasti. Ja vielä viimeisellä tuomiolla antaa sinulle
... elämän kruunun. *(Vakuuttavasti.)* Niin minä
uskon. *(Ottaa lakkinsa ja tekee lähtöä.)*

POLIISI

Joko lähdet?

KALLA

(*hymyillen; hiukan surumielisenä*). Lähden, veljeni, kun sain hyviä uutisia. Koulumies lupasi härrän, sillä omani on vaipunut... livikkä kun oli. Aion vielä Keinojärveen yöksi. Onpahan jo sitten palanen kotia päin. (*Hyvästelee poliisia.*) Hyvästi, veljeni. Jumala sinua siunatkoon kaikesta rakkaudesta. (*Iloisemmin.*) Minä odottelen siellä kärsivällisesti. Hyvästi! Jumalan rauhaa. (*Hyvästelee nimismiestä.*) Hyvästi, veli rakas, ja kiitos sinulle myös siitä, mitä olet minun puolestani tehnyt. (*Hyvästelee opettajaa.*) Hyvästi, veli! Jumalan rauhaa.

POLIISI

Vie nyt terveisiä.

KALLA

(*ovessa*). Keveät ne ovat. Suur' kiitosta vain!
(*Menee.*)

(*Viereisestä huoneesta kuuluu papin rouvan huuto: Voi, Alfred, se kuolee! Katso! Valittavaa itkua, johon yhtyy papin tyynnyttävä, vaikka hätäinen: Älä nyt, älä nyt!*)

OPETTAJA

(*hätääntyneenä*). Siellä taitaa olla hätä! (*Lähtee viereiseen huoneeseen päin, mutta samassa ilmaantuu pastori ovelle.*)

PASTORI

(hätäisesti). Voi tulkaa auttamaan! Vaimoni pyörtäi.

(Nimismies ja opettaja kiiruhtavat viereiseen huoneeseen.)

POLIISI

Taisi pikku poika kuolla. (Menee varovaisesti viereisen huoneen ovelle ja yrittää kurkistaa sisään, mutta perääntyy heti.)

PASTORI

(hyökkää viereisestä huoneesta tukka aivan epäjärjestyksessä; katselee hätäisenä ympärilleen). Missä Kalla on? (Huomaa poliisin.) Missä Kalla on?

POLIISI

(osoittaen ovea). Kalla lähti jo.

PASTORI

(epätoivoisena). Lähti —? Sanoitteko hänelle totuuden? (Poliisi hämmästyneenä yrittää sanoa jotakin, mutta pastori ei malta kuunnella, vaan syöksyy ovelle. Huutaa). Kalla! (Rientää ulkoportaille, jossa huutaa epätoivoisena.) Kalla! (Palaa takaisin ja vaikeroi.) Voi hyvänen, voi hyvänen! (Muistaa samassa kuolleen poikansa.) Pikku Finn, pikku Finn! (Menee kiireesti viereiseen huoneeseen väännellen epätoivoisena käsiään.)

Neljäs näytös.

Kallan pirtti samassa asussa kuin ensimmäisessä näytöksessä. Vasemmalla seinällä etualalla ollut pöytä on siirretty peremmäs sängyn päähän. Pöydän paikalla, päät seinää vasten nukkuvat nimismies ja pappi heinävuoteella lapinlakit päässä ja risainen raanu peitteenä. Oikealla sivuseinällä, hellakamiinin ja oven välissä riippuu puutapeissa yhteen sidotuista pauloistaan kuusi paria kuivamaan pantuja poronahkakenkii (nutukkaita); hellakamiinin tangossa niinikään pari nutukkaita kuivamassa. Kaarina nukkuu vaatteet yllä ja lapinmyssy päässä perällä oikealla ovensuu-sängyssä. Ikkunan alla heinävuoteilla nukkuvat 1:n ja 2:n rajamies, poliisi ja Tievan Topi, viimeksimainitulla toinen polvi pystyssä, täyssissä vaatteissa muuten, paitsi että ovat sukkasillaan. Kalla istuu sängyn laidalla sivellen mieltiväisensä partaansa. Kiilussa tuli. Aamuvarhainen. Talvi.

KALLA

(nousee varovaisesti ja kävelee hiljaa nimismiehen ja papin vuoteelle; pysähtyy kädet selän takana ja katselee nukkuvia; puoliääneen). Siinä nuk-

kuu pappi lensmannin kanssa niin makeasti kuin kotonaan. Lattialla saavat vielä maata tämän kerran, mutta ensi kerralla taitaa olla jo parempi nukkumapaikka. (*Sivelee partaansa, toinen käsi selän takana.*) Minä teetän Morttasen isännällä uuden sängyn ja maalautan sen viheriäiseksi. Se sopii hyvin uuteen pirttiin. (*Kävelee varovaisesti edestakaisin, kädet selän takana.*) Aatamin-Aapo lupasi tulla muurmestariksi... ja Nierivaaran Iiskunas rengiksi... Tyyrispalkkainen se vähän on... 100 kruunua vuodessa ja peskinahat... ja kaksi paria sisnakoita¹⁾ ... (*Pysähtyy ja sivelee partaansa.*) On siinä palkkaa... mutta nythän on valtion eläkekin tullut. Kyllä siitä riittää... hyvin riittää. (*Pannen kätensä ristiin ja liikutellen niitä hiljaa ylös ja alas.*) Oi, voi, sitä armollista keisaria, kuinka oli hyvä, kun lähetti minulle, köyhälle äijä-rievulle, eläke-raham. Jumala palkitkoon häntä... viimeisellä tuomiolla. Nyt ei muuta kuin kirveet heilumaan ja uutta pirttiä tekemään. Minä tunnen itseni nuoreksi taas. (*Menee papin ja nimismiehen vuoteen ääreen ja katselee hellästi nukkuvia.*) Oi, voi, pappi, sinä olet siunattu mies, kun rahat hankit... ja olet niin mukavasti vielä järjestänyt, että olet säästänyt tämän riemullisen yllätyksen lähtöhetkeen. Jumala siunatkoon sinua... ja sinua nimismies veljeni myös. (*Kävelee rajamiesten vuoteelle.*) Ja sinua, Tievan Topi, sinuakin siunatkoon Jumala, taivaallinen Isä, vaikka oletkin paljon pahaa tehnyt ja sivakat mi-

¹⁾ Parkitusta poronahasta tehdyt housut.

nulta särkenyt. Sinä se ilmoitit eilen salaa, että pappilla on rahat mukana. (*Kävelee keskemmä huonetta.*) Johan minä arvasin, että ennakolta se oli päätetty, että vasta lähtöhetken lyödessä rahat saan. Tahdoitte valmistaa minulle, vanhalle miehelle, riemullisen hetken, että saan täällä teidän mentyänne polvillani Jumalaa kiittää hänen suuresta armostaan. (*Pyyhkiä silmiään.*) Minä itken ilosta tänä aamuna, sillä olenhan herännyt... vanhassa sängyssäni... aivankuin taivaalliseen iloon. Eivät murehduta minua nyt mustat seinät enää (*katselee seinii*) eikä nokinen katto (*katsoo kattoa*) eikä tämä lattia (*katselee lattiaa*). Nyt tiedän saavani uuden pirtin, jossa on puhtaat seinät... ja katto korkeammalla. Kii-tetty Herra olkoon! (*Menee Kaarinan sängyn luo.*) Kaarina, lapseni, sinä minun maallinen oikea käteni. Oi, voi, sinä et tiedä vielä... (*Herättelee Kaarinaa.*) Kaarina, nousepa riekon ansoja kokemaan.

KAARINA

(*herää ja nousee istumaan sängyn laidalle; hieroo silmiään*). Isä on jo noussut? Varhainenpa olet ollut. — Missä äiti on?

KALLA

Äiti on jo lypsyllä.

KAARINA

No nytpä ollaan varhaisia, vaikka illalla valvottiin niin myöhään.

KALLA

Älä puhu niin kovaa, etteivät herrat herää.

KAARINA

(ottaa nutukkaansa hellakamiinin tangosta; istuu jakkaralle ja kenkii). Paljonko nyt on kello?

KALLA

(mennen herättäjäkellon luo). Kohta kuusi.

KAARINA

(kenkiessään). Tänäänkö rajamiehet lähtevät?

KALLA

Tänään. (Menee Kaarinan luo ja laskee kätensä hänen olkapäälleen. Isällisesti.) Kaarina! Tiedätkö mitä tänäpäivänä tapahtuu?

KAARINA

(katsoen isäänsä ihmeissään). No mitä?

KALLA

(salaperäisenä). Muistatko, mistä pappi iltarukouksissa puhui?

KAARINA

(kummissaan). Muistan... joulutekstistä... Minä ilmoitan teille suuren ilon... Siitähän pappi puhui?

KALLA

(*edelleenkin salaperäisenä*). Joo, siitä puhui...
Mutta arvaapa, minkä vuoksi hän juuri siitä puhui?

KAARINA

(*neuvotonna, ihmeissään*). En minä osaa arvata...
Se kun on Jumalan sanaa.

KALLA

Pappi on valmistanut meille täksipäiväksi suuren ilon. (*Valoisasti hymyillen.*) Papilla on eläkerahat mukana!

KAARINA

(*toivon ja pelon vaiheilla*). Eläkerahat? Ovatko ne tulleet?

KALLA

Jo vain. Tievan Topi kertoi, että herrat ovat päättäneet antaa ne lähtiessään.

KAARINA

(*kuin heräten*). Siksi ne olivatkin eilen niin salaperäisen näköisiä... ja iskivät toisilleen silmää.

KALLA

Siksi juuri.

KAARINA

(*ilostuen*). No voi hyvänen aika! Tämähän on aivan kuin satua. Ja minä olen sitä aina pitänyt vain rajamiesten houruutuksena.

KALLA

(*lempeästi nuhdellen*). Sinä olet ollut epäuskoinen, lapsi.

KAARINA

(*kuin anteeksipyytäen*). Niin olen ollut. (*Pukee peskin päällensä ja ottaa naulasta kintaat.*) Tämä on kuin satua! (*Menee ulos ja kopistelee sivakoita pirtinseinustalla; laulaa hillitysti:*)

Kävi tunturinhaltijan viimein
jo sääliksi hopeahasta.
Vei linnaansa, kultaisen kiisan
avas, lohdutti pientä lasta:
„Ota aarre syliisi, lapsonen maan,
ole onnekas, rikas ja riemukas vaan!
Jopa murheesi haihtui.
Ja muotosi vaihtui
taas nuoreksi. Päivä on kirkkaimmillaan.
Ota aarre: Kas vuori on auki!”

KALLA

(*kuunnellen Kaarinan laulua*). Kaarina laulaa. Minä en osaa laulaa suullani, mutta minun sydämeni laulaa ja veisaa. (*Menee sänkynsä luo ja ottaa hyllyltä paksun raamatun, jonka avaa.*) En ole vielä lutenutkaan tänä aamuna. Ja jos milloinkaan, niin nyt on annettava Herralle kunnia. (*Lukee hartaana.*) „Ja Herran sana tuli hänen tygöns, sanoden: 'Mene tästä pois ja käännä sinus itään päin ja lymytä sinus Kerithin ojan tygö, joka on Jordanin kohdalla. Ja

sinun pitää juoman ojasta ja minä olen käskenyt kaarnetten elättää sinua siellä.” (*Katso ylös kirjasta.*) Semmoinen se on Herran huolenpito. Profetalle lähetti Herra kaarneen Keritin ojalle... ja minun luokseni papin, jolla on mukanaan esivallan eläke. (*Lukee.*) „Hän meni ja teki Herran sanan jälkeen ja meni ja istui Kerithin ojan tygönä, joka on Jordanin kohdalla. Ja kaarneet toivat hänelle leipää ja lihaa, huomeneltain ja ehtoon, ja hän joi ojasta.” (*Nostaa kasvonsa kirjasta.*) Ihmeelliset ovat Herran tiet! Kysyttiinpä siinä uskoa Elialta, kun Jumala sanoi lähettävänsä kaarneet häntä ruokkimaan... ja kysyttiinpä siinä uskoa minulta, kun keisarin eläkettä odottelin. Kaikki panivat vastaan ja sanoivat minua hulluksi... oma vaimo etupäässä. Mutta mitenkäs on käynyt? On tapahtunut jälleen Vanhan Testamentin ihme. Kaarneet ovat tuoneet kivelioön kuolevalle vanhukselle — leipää ja lihaa. (*Pyyhkii silmiään, lukee.*) „Niin tuli Herran sana hänen tygönsä, sanoden: „Nouse ja mene Sarpathiin, joka on Sidonin tykönä ja pysy siellä: katso, minä olen käskenyt leskivaimon sinua siellä elättää.” (*Nimismies kääntää kylkeä.*) „Ja hän nousi ja meni Sarpathiin. Ja koska hän kaupungin porttiin tuli, katso niin leskivaimo oli siellä ja haki puita. Ja hän puhui hänelle, sanoden: „Tuo minulle vähän vettä astiassa juodakseni...” (*Nostaa päänsä kirjasta ja katsoo mietteissään eteensä; lukee, ääni koveten.*) „Sillä niin sanoo Herra, Israelin Jumala: „Ei jauhot vakkasesta pidä ioppuman, ja öljyä astiasta ei pidä puuttuman, siihen päivään asti kuin Herra antaa

sataa maan päälle.” (Nostaa kasvonsa kirjasta ja katsoo eteenpäin kirkastunut ilme kasvoilla.)

TIEVAN TOPI

(on herännyt lukemisen aikana; hieroskelee polveansa vähän aikaa). Kalla se jo raamattua lukee ja me vedämme unta kuin tukit. (Haukottelee pitkään ja painelee kylkeään.) Heinät soluneet yöllä alta pois. On vähän kylki heltynyt. (Haukottelee.)

KALLA

(on pannut raamatun hyllylle). Joo. Älä huoli, Topi, saat ensi vuonna nukkua höyhenpatjoilla.

TIEVAN TOPI

(haukotellen). Joo, niin vain... (Vähän vilkkaammin.) Eipä se Elli luvannut minun nukkua.

KALLA

(hymyillen valoisasti). Älä huoli, veljeni, Elli se kun vain sanoi... leikillään. Sinulle pitää olla yhtä hyvä paikka kuin muillekin. Olethan kuin taivaan sanansaattajana ensimmäisenä tuonut tiedon eläkerahoista.

TIEVAN TOPI

(kömpii pystyyn ja kävelee herättäjäkellon eteen). Mitä? Puoli seitsemän jo! Onpa sitä nukuttu. (Menee oikealle ja ottaa seinältä nutukkaansa ja kenkiä. Ottaa sitten papin ja nimismiehen nutuk-

kaat ja koettelee niiden sisustaa). Kuivat heinät. Ei näitä tarvitse uudestaan heinittää.

KALLA

(on tullut hänen luoksensa). Eiköhän olisi varmintä heinittää?

(Kalla ottaa mutukkaan ja keskustelee Topin kanssa.)

TIEVAN TOPI

Menehän noutamaan, Kalla, puita, että saadaan kahvi tulelle.

KALLA

Jo vain. (Menee.)

TIEVAN TOPI

(yksin). Ihmeen rauhallisena se Kalla nyt onkin. Ei remua yhtään niinkuin ennen. Sitä ne herrat eilispäivän ihmettelivätkin. (Naurahtaa.) Mutta eivätpä tienneet, että se oli kaikki minun ansiotani. Kyllä siitä olisi remu noussut, jos minä olisin ilmoittanut äijälle asian todellisen laidan. Mutta kun kerroin, että oli päätetty yllättää hänet antamalla rahat aivan lähtöhetkenä, on ukkeli ollut kuin toinen mies. Odottelee muhoillen valtion eläkettä, joka papilla on lompakossa. (Nauraa).

(Kalla tulee puusylystä kantaen.)

KALLA

(heittää puusylyksen lattialle; leikkisänä.) Mitä se Topi nauraa?

TIEVAN TOPI

Se kun vain tässä ilman... lystikseni.

KALLA

(*polvillaan kamiinan edessä; tekee tulta*). Sydän se kevenee, kun ihminen on iloinen. Jo on minullakin, veljeni, ollut kepeä olo.

TIEVAN TOPI

(*asettaa kahvipannun tulelle*). Niin, kun se eläke tulee.

KALLA

(*hartaana*). Niin, veli, siitähän minä olen iloinnut ja Herraa kiittänyt. Nyt on minulle käynyt niin kuin Sarpatin leskelle, „ettei jauhot vakkasesta pidä loppuman eikä öljyä astiasta pidä puuttuman.” Sattuikin niin mukavasti se paikka äsken eteeni aukemaan. (*Huokaa.*) Joo, veljeni, suuri köyhyys meillä on ollutkin täällä kivelion kätkössä. Ei ole ollut venäjänlehtiä moneen aikaan... putkenjuuria on poltettu. Ja jauhoistakin on ollut puutetta... suuresti. Kovin niitä on vaanasti¹⁾ ollut. Jos ei Morttasen isäntä olisi lainannut, olisi pian tainnut nälkäkuolema tulla, veli rakas. (*Ilostuen.*) Mutta auttoi Jumala sentään meitä vjelä, kun toimitti niin, että esivallan eläke tuli. Nyt on hätä Kalkuvaaran takana! Nyt me, veli, kiitämme ja riemuitsemme. Oi, voi sentään! (*Hykertelee käsiään ja menee sängyn laidalle istumaan.*)

¹⁾ Vähän.

TIEVAN TOPI

(nauraa itsekseen ja puistaa päätään; syrjään). Kyllä taitaa äijä kiittää, kunhan me tästä lähdemme. *(Katsoo kahvipannua. Syrjään, kuin itseään puolustellen.)* Nimismies ja pappi olivat kovana, ettei saa enää Kallaa houruuttaa, mutta eihän tässä tahdo malttaa... *(Kallalle.)* Jo vain. Nierivaarassa kun Iiskon akka maksoi ristimärahaa, otti pappi erehdyksessä väärän lompakon, josta yritti vastata. Sellainen iso, ruskeankiiltävä lompakko olikin ja ihan täynnä seteleitä. Se oli se keisarin lompakko. Pappi pisti sen kiiruusti taskuunsa *(vilkaisee papin ja nimismiehen makuupaikkaa kohden)* ja otti omansa... likaisemman ja kuluneemman, josta vastasi Iiskon akalle. *(Vilkaisee nimismiehen makuupaikkaa kohden uudelleen.)*

KALLA

(hengittäen syvään). ,... Siihen päivään asti, kun Herra antaa sataa maan päälle.' *(Nousee kävelemään, kasvot loistaen.)* Jo vain! Jumalan sade on ihmeellinen. Israel tarvitsi tavallista sadetta, kun maa oli kuiva. Meille sataa keisarin rahoja suureen köyhyyteemme. Nyt ei muuta kuin kirveet heilumaan vain! Minä palkkaan tusinan työmiehiä. *(Kävelee muutaman askelen ja menee sitten sängyn laidalle istumaan. Vaipuu mietteisiinsä ja sivelee silloin tällöin partaansa.)*

TIEVAN TOPI

(on saanut kahvin valmiiksi ja kaatanut sen kuppeihin ja asettanut tarjottimelle; menee nimismiehen ja papin makuupaikalle ja herättelee). Kahvia.

(Nimismies ja pappi heräävät.)

NIMISMIES

(ottaa lapinlakin päästään ja heittää syrjään). Huomenta! Jaha. Topilla on kahvi valmis. Joko porot on haettu?

TIEVAN TOPI

Ei ole vielä. Tuolla vasta poliisikin nouseskelee.

NIMISMIES

(nuhtelevasti). Kylläpä te, kun ette ole poroja vielä hakeneet. Menee puoleenpäivään lähtö.

(Topi tarjoaa kahvia papille.)

POLIISI

(venyttelee, haukottelee ja hieroo silmiään; unisena). Huomenta! Porot ovat lähellä. Ei siinä pitkää aikaa mene. *(Haukottelee.)* Onpa tullut nukuksi. *(Nousee seisomaan.)* Ei Topikaan herätä.

TIEVAN TOPI

Ei ollut käsketty.

POLIISI

(herätellen rajamiehiä). So, miehet ylös! Päivä on puolessa!

(I:nen rajamies murahtaa jotakin.)

KALLA

(*on noussut sängyn laidalta ja lähestynyt nimismiehen ja papin vuodetta.*) Hyvää huomenta! Hyvinkö on nukuttu?

PASTORI

(*joka myös on heittänyt lakkinsa*). Huomenta, huomenta! Mikäs tässä... Olen nukkunut kuin tukki. En ole herännyt kertaakaan koko yönä.

POLIISI

(*rajamiehille, kovemmin*). So miehet! Poroja hakemaan, että päästään lähtemään.

(*Rajamiehet nousevat unisina ja haukottelevat. Ottavat nutukkaansa naulasta ja rupeavat kenkimään.*)

POLIISI

(*I:lle rajamiehelle*). Heitäpä ne minunkin nutukkaani.

(*I:n rajamies heittää.*)

KALLA

(*on istahtanut pölkkytuolille; papille*). Jo oli, veljeni, mieleni paha, kun jo niin lähdin pappilasta, etten hyvästiä muistanut sanoa... viime keväänä. Vasta lähellä Keinojärveä havahtuin kuin unesta ja muistin, että olin hyvästeittä lähtenyt. Piti läheltä, etten takaisin ajastanut.

PASTORI

Olisipa se ollut aivan turha mutka.

KALLA

Ei, ei. Kovin oli mieleni paha, kun juuri hyvästeittä lähdin.

(Poliisi ja rajamiehet menevät. Elli tulee lypsinkiulu kädessä.)

ELLI

(laskee kiulun penkille kamiinin viereen; katsoo hellanpesään ja hellan eteen). Punt kaikki taas. Eikä rantteellakaan ollut säretyitä. Kyllä on kiusa! *(Ottaa padan ja rupeaa sitä pesemään.)*

KALLA

(ystävällisen nöyränä). Minä menen rantteelle hakkaamaan. *(Ottaa lakkinsa ja kintaansa ja menee.)*

NIMISMIES

(Topille, joka tarjoaa toiset kupit). Onko, Kalla puhunut mitään eläkerahasta?

(Ulkoa kuuluu Kallan hakuu.)

TIEVAN TOPI

(yli olkainsa). Eikö mitä. Unohtanut on äijä koko jutun.

PASTORI

(ottaa kupin). Ethän vain valehtele?

TIEVAN TOPI

(varmana). Se on patentti! Ei mitään. (Panee tarjottimen pöydälle).

ELLI

(on ruvennut kamiinin syrjällä maitoa siivilöimään). Syövätkö ne herrat ennen lähtöä?

PASTORI

(nimismiehelle). Eikö syödä Nierivaarassa? Siellä saa viiliä.

ELLI

(loukkaantuneena). On sitä viiliä meilläkin... vaikka eihän nämä paikat niin häävit.

(Elli menee ulos. Nimismies ja pappi rupeavat kenkimään.)

PASTORI

Onpa hauskaa, että Kalla ei ole mitään puhunut eläkerahastaan. Minä koko matkan pelkäsin, että täällä myrsky nousee, kun tulemme. Nierivaarassa minulla oli oikein paha olo.

NIMISMIES

Ei. Ihmeen rauhallinen hän onkin ollut.

TIEVAN TOPI

(nauraen). Minusta on täällä ollut hyvin kuivaa, kun ei ole saanut äijää houruuttaa. Paras ajankuluke Tarvannossa.

PASTORI

Kyllä on hyvä, että äijä on asian unohtanut. Minusta rupesikin tuntumaan hyvin ilkeälle koko juttu.

NIMISMIES

Pahin on sentään vielä jälellä. Kunnankuitti on perittävä ennen lähtöä... vanhan tavan mukaan.

TIEVAN TOPI

(*nauraa*). Siitä se leikki nousee. Akka haukkuu silmät korvat täyteen.

NIMISMIES

Joo. Elli tahtoo aina kimpastua.
(*Ulkona tohahtaa tuuli. Elli tulee tuoden puita.*)

ELLI

(*heittää puut hellan eteen*). Mihinkä se Kaarina on mennyt?

TIEVAN TOPI

(*hörppi kahvia huulet pitkällä*). Kuka se tietää nuorten tyttöjen reissut.

ELLI

(*äsähtäen*). Ole siinä! (*Asettelee pataa tulelle ja puuhaa hellan ääressä.*)

(*Kalla tulee sylissä suuri puutarakka.*)

KALLA

Siellä tulee myrsky. (*Heittää puusylyksen lattialle.*) Porotunturi on päänsä peittänyt. Se on paha merkki. (*Istuu penkille huokaseen.*) Minä olen neljäkymmenen vuoden aikana merkinnyt, että silloin kun Porotunturi päänsä peittää, tulee ryöttä ilma. Siellä heittelee jo lumia. Teillä on hankala mennä.

NIMISMIES

Meidän pitäisi joutua. Kiekerövuoma on paha eksyttämään lumipyryssä.

KALLA

Jo vain. Sinne on moni poika eksynyt ja kiertänyt rengasta tuntikaudet. Entinen pappi, se Kipene, oli kerran jäädä sinne, kun lähti täältä iltamassa Nierivaaraan ajamaan. Minä varoittelin, kun näytti niin uhkaavalta, mutta ei auttanut. Pappi lähti... ja jollen minä olisi lähtenyt perään, niin sinne olisi jäänyt... pappi.

(*Ulkona tohtaa tuuli voimakkaammin.*)

PASTORI

Meidän pitää kiirehtiä. Kunhan tulisivat ne porot.

(*Tievan Topi menee ulos.*)

KALLA

Porot ovat tuossa lähellä. Heti ne ovat täällä. — Eikö olisi paras jäädä huomiseen?

NIMISMIES

(nousee ja menee ikkunaan). Joo, siellähän tulee lunta taivaan täydeltä. *(Kallalle.)* Ei meidän sovi jäädä. *(Kallalle.)* Meidän vaativat lähtemään.

KALLA

(on noussut seisomaan). No niin, menkää sitten terveinä. Kyllä Jumala lähettää enkelinsä teille tietä näyttämään.

(Topi, poliisi ja rajamiehet tulevat, viimemainittut yltäpäältä lumessa.)

POLIISI

(lyö kintaitaan yhteen niin että lumi pölisee). Siellä tuli myrsky. — Nyt pitää panna toimeksi!

(Kaarina tulee riekkotakka selässä.)

KAARINA

(heittää riekot penkille). Voi hyvänen, minkälainen Herran ilma!

KALLA

(innostuen). Kas, kun tuli riekkoja, vaikka on vanhat langat! *(Hykertelee käsiään.)* Ei jauhot vakkasesta pidä loppumaan eikä öljy astiasta.

NIMISMIES

Parasta on rakentaa porot heti.

POLIISI

Eikö syödä?

PASTORI

Nierivaarassa. (*Pukee peskiä ylleen.*)

(*Topi korjaa kapineita laukkuun, Kallan auttaessa häntä.*)

NIMISMIES

(*kädessä kunnankuitti; epävarmana*). Tässä... tuota... olisi vähän maksettavaa... kunnan kuitti, 18 markkaa 17 penniä.

ELLI

(*kärsimättömänä*). Sehän on aina sinun viimeinen työsi... ennen lähtöä.

TIEVAN TOPI

(*kaivaen esiin kukkaronsa*). Älä huoli, Elli. Tästä saat rahaa. Minä maksan maitoni. — Paljonko se tekee?

KALLA

Ei mitään maksuja, veljet rakkaat. Jumalan maksun päälle menkää.

PASTORI

Minulla on myös maito maksamatta.

KALLA

(*nostaen kätensä*). Ei papin tarvitse maksaa! Eikä nimismiehen. Ei kenenkään tarvitse maksaa. Kyllä Herra siunaa meille moninkertaisesti takaisin.

TIEVAN TOPI

Paljonko se maito tekee?

ELLI

Anna mitä tahdot.

(Tievan Topi maksaa.)

NIMISMIES

Minä maksan omasta ja papin puolesta. Kymmenen kruunua tänne, niin ollaan selvät. Tuossa on kuitti.

ELLI

(kärsimättömänä). Mistäpä niitä kymmenkruunusia meille tulee. Ei meille sada mynttejä taivaasta.

(Tievan Topi ottaa laukut ja kantaa ulos.)

KALLA

(suuren innostuksen vallassa). Sataa, sataa, äiti! *(Pujottaa kätensä takin hihan läpi ja vetää esiin kukkaronsa, jonka tyhjentää nimismiehen kouraan.)*

Tuossa on kaikki mitä minulla on.

(Myrskytuuli kiskaisee oven auki.)

KALLA

Herra siunaa sitä ilmaa! *(Menee ja vetää oven kiinni.)*

NIMISMIES

(Laskee). Tässä on 3 markkaa 27 penniä. Ei tämä riitä, Kalla rakas.

KALLA

(*hätäillen*). Elli, hae kukkarosi, että lensmanni saa rahat.

ELLI

(*vetää vastahakoisesti esiin kukkaronsa; antaa nimismiehelle kymmenmarkkasen.*) Joko riittää?

NIMISMIES

Vielä uupuu 60 penniä.

ELLI

(*kaivaa kukkaroansa*). Sinä olet täyttymätön.
(*Poliisi, rajamiehet ja Topi tulevat.*)

POLIISI

Porot ovat valjaissa.

NIMISMIES

Me olemme valmiit. (*Menee Kallan luo ja hyvästelee, sitten Ellin ja Kaarinan.*) Hyvästi, hyvästi! (*Menee.*)

(*Poliisi, Tievan Topi ja rajamiehet hyvästelevät ja menevät.*)

PASTORI

(*viimeisenä; hyvästelee.*) Hyvästi nyt Elli! Kiitos nyt kaikesta. Tulkaa pian Muotkaan käymään.

ELLI

(*jurona*). Kiitoksia.

KALLA

(*kasvot loistaen*). Nyt minä saan sen!

PASTORI

(*hyvästelee Kaarinaa, joka ujosti niiaa; astuu sitten Kallan luo, joka kasvot kirkastuksen hohteessa katselee häntä autuas hymy huulilla; pysähtyy ja jää tuokioksi kummastuneena tuijottamaan Kallaa; menee sitten hänen luokseen ja hyvästelee.*) Hyvästi nyt, Kalla! Jumalan haltuun! (*Laskee oikean kätensä Kallan harteille.*)

KALLA

(*jonka kasvoja kirkastaa autuas hymy; riemullisena*). Jumalan haltuun, veljeni, ja kaikki synnit anteeksi. Saarnaa sinä, veljeni, evankeliumia, niin että tunturit vapisevat!

(*Pastori laskee kätensä ja menee ovea kohti.*)

KALLA

(*ilon ja epäilyksen vaiheella; hiljaa*). Pappi, pappi...

PASTORI

(*pysähtyy ja kääntyy Kallan puoleen*). Oliko Kallalla vielä jotakin sanomista?

(*Ulkoa kuuluu nimismiehen huuto: Pappi, joudu!*)

KALLA

(*ääni väristen sisäisestä liikutuksesta*). Veljeni, veljeni...

PASTORI

(*kiusaantuneen ja epätietoisien näköisenä*). Niin, mitä Kallalla oli...?

KALLA

(*lämpimästi, sydämellisesti, kyyneleet silmissä*). Pappi, veljeni rakas... eläkeraha. Sinullahan on se nyt... mukanasi...

PASTORI

(*on käynyt aivan hämilleen; selvittää kurkkuaan eikä voi pitkään aikaan puhua mitään; sitten käheästi*). Voi, Kalla rakas... (*Ulkoa kuuluu myrskyn tohinnan keskeltä nimismiehen huuto: Pappi, joudu jo!* ... Kalla rakas... se on ollut leikkiä meillä...

(*Kalla seisoo kalpeana eikä näytä tajuavan papin sanoja. Hänen huulensa liikkuvat hiljaa.*)

PASTORI

(*astuen lähemmäs Kallaa*). Voi, veljeni rakas... anna anteeksi minulle! Se on ollut leikkiä alusta loppuun. Ei sellaisia eläkerahoja keisari anna... eikä niitä ole haettukaan... Se oli leikkiä meillä... anna anteeksi... Hyvästi nyt vaan! Jumalan hal-
tuun jääkää! (*Menee kiireesti.*)

KALLA

(*seisoo liikkumattomana, kuin jähmettyneenä, kasvoillaan kuoleman kalpeus ja katselee ovea pitkän*

aikaa; astuu sitten askeleen taaksepäin ja nostaa kä-
tensä hitaasti ylös ja tarttuu tukkaansa; äärimäisen
epätoivoisena). Herra Jumala!... Leikkiä...
alusta loppuun... Pappi on valehdellut, ei ole kir-
joittanutkaan... keisarille... (Ulkoa kuuluu raja-
miesten huutoa ja Tievan Topin joikkausta, joka vä-
hitellen häipyä myrskyn tohinaan. Kalla kääntyen
Ellin puoleen, joka lautanen kädessä seisoo häm-
mennyksissään.) Voi, äiti! Kuolema tulee meille!
(Katselee seiniä.) Tänne jäämme kuolemaan näl-
kään... ja viluun... Ei astu esivalta väliin...
(Kääntyy horjuen Kaarinan puoleen, joka on kyy-
kähtänyt lattialle nimismiehen vuodeheinille ja peit-
tänyt kasvonsa käsillään.) Voi, Kaarina, sinä mi-
nun oikea käteni!... Kuolema tulee meille... Tä-
hän pirttiin jäämme... ja täältä löytävät kiviön
kulkijat... meidän ruumiimme. (Kouristaa kädellään
rintaansa ja katsellen äärimäisen tuskan val-
lassa lahoneita seiniä parkaisee vihlovan epätoivoi-
sesti.) Uusi pirtti!... Uusi pirtti...! (Pää ret-
kahtaa velttona taaksepäin ja korahtaen kaatuu hän
lattialle.)

KAARINA

(on hypähtänyt ylös ja juossut isänsä luo; tarttuu
hänen käteensä ja vaikeroi). Isä, isä! (Peittää kä-
sillä silmänsä ja jää rajusti nyyhkyttäen kyykötä-
mään polvilleen isänsä viereen.)

ELLI

(laskee nopeasti lautasen kädestään kamiinan nur-
kalle ja menee Kallan luo; kumartuen hänen puo-

leensa.) Kalla! (*Nousee äkkiä ja palaa kauhu kasvoillaan entiselle paikalleen. Murtuneella, kyynelten tummentamalla äänellä.*) Isä on kuollut! (*Kasvot saavat takaisin entistä ankaruutta, vaikka niillä nyt risteileekin liikituksen väre.*) Ei muista Muotkan pappikaan, että jokaisesta turhasta sanasta, jonka ihmiset puhuvat, pitää heidän luku tekemän tuomio-päivänä. (*Purskahtaa itkuun.*)

(*Myrsky on temmannut oven auki ja syytää lunta sisään raivokkaina ryöppyinä. Myrskyn seasta kuuluu hukan valittava huuto: Vuooaa!*)

(Laulut Arvi Järventauksen näyt. „Uusi pirtti“).

I.

Vapaasti huhuillen.

ten.

Leevi Madetoja,

1. Kun Tschaima - tun - tu - ri rus - kos - sa il - lan ui,
2. Ko - dal - le Antras käy, pa - las on mut - ki - kas.
3. On ko - ta ko - me - a, a - va - ra jän - kä - aa - pa.

on ai - ka pai - men - ten vuo - ron - sa vai - het - taa...
Mut kei - non pääs - sä - pä jo In - ker' i - kä - vöi...
Mut pa - las mut - ki - kas ja ren - ki Antras vain...

II.

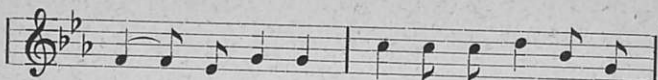
Kohtuullisen nopeasti.

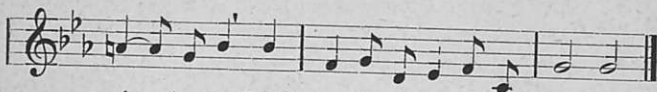
Oi Lap - pi, sä on - nen ja rau - - han maa, niin
Ken aa - vis - ti, et - tä niin pau - ha - ta vois sen

tummi - na tun - tu - ris hoh - taa! Tääll' lohtu - a i - nehmon
tun - tu - ri - kurk - ki - ot, kos - ket! Ken aa - vis - ti et - tä niin

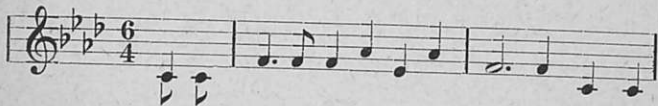
rin - - ta saa, tääll' loh - tu - - a i - neh-mon
heh-ku - a vois, ken aa - vis - ti, et - tä niin

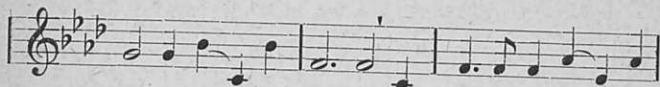
rin - ta saa. Tääll' maa-il-mat toi-sen-sa koh - taa...
heh-ku-a vois sen tun-tu - ri - tyt-tö-jen pos - ket!

III.

Hitaanlaisesti.

1. Vei tun-tu - ri - hal - ti - ja ker - ran sa - tu
Ulos - pää - sy - ä et - si - en lap - si sa - tu -

vuo - reen pie - nen lap - sen ja näyt - te - li aar - tei -
vuor - ta ym - pä - ri kul - kee. Mut hal - ti - ja van - ha ja

tan - sa: te - ki lap - ses - ta ho - pe - a - - hap - sen. Ei
vii - sas jo - ka tien häl - tä vi - sus - ti sul - kee. Käy

huo - man - nut lap - so - nen lai - sin - kaan, kun
vuo - res - sa lap - si ja vai - ke - roi, ulos -

hal - ti - ja näyt - te - li aar - tei-taan, et - tä
pää - sy - ä löy - - tää ei hän voi: sil - lä

nuo - - ruus haihtui ja van-hak - si vaihtui jo
en - ti - nen lap - si on har - ma - ja-hap-si. Ja

muo-to, mi ker - - ran kuk-keu-des-saan e-lon
muo-ton - sa, ker-ran niin aa - - - te loi e-lon

on - - - ne - a ar - ma-utta lois - - ti.
aa - mu, nyt ryp - py - jä täyn - nä.

5: 75

6: —

5: —

4: 50

Kustannusosakeyhtiö Kirja

Hinta: 4: 50

Suom. kannok. 1.

Järventaus

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOELMA

120 102 2032

X

